

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА

ОБЩИНА ВЕТОВО 2022-2028 Г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ВЕТОВО

№.....

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	4
Раздел I. Анализ на средата	7
1. Природо-географски фактори	7
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници	7
1.2. Административно – териториална характеристика	8
1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси	8
1.4. Почви и полезни изкопаеми	9
1.5. Климат	11
1.6. Води и хидрографска мрежа	14
2. Социално-икономически фактори	14
2.1. Демографски и социални характеристики	14
2.2. Икономически показатели	15
3. Анализ по компоненти на околната среда	18
3.1. Атмосферен въздух	18
3.2. Води	20
3.3. Земи и почви	29
3.4. Зелена система и биоразнообразие	32
4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда	76
4.1. Отпадъци	76
4.2. Шум	81
4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	83
5. Управленски и финансови фактори	86
5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС	86
5.2. Сътрудничество с други институции и организации	89
5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС	83
5.4. Информирание на обществеността.....	96
Раздел II. SWOT АНАЛИЗ	97
Раздел III. Визия за околната среда на общината.....	101
Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда	101
1. Генерална стратегическа цел.....	101
2. Специфични цели	102
Раздел V. План за действие	105
Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата	116
Раздел VII. Мониторинг и контрол	117

Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка	118
Списък на често използваните съкращения	125

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Ветово, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общината за ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси. Настоящата Програма е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на община Ветово.

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка. Едновременно се цели постигане на траен ефект за обществото, за да се елиминира вземането на евентуални „компромисни решения“ в условията на бюджетен дефицит в общината.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Сравняване и привеждане в унисон с националните и европейски приоритети;
- Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и дейностите в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие. Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните

ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите - да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им. Споделена отговорност
Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми. Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Основанието за правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда се съдържа в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси (чл.17).

Специалният Закон за опазване на околната среда вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган по опазване на околната среда (чл.10, ал.1, т.6). Като такива, на тях са възложени редица задължения за управление на компонентите и факторите на околната среда на територията на общината (чл.15, ал.1).

В тази връзка, ПООС на община Ветово съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности,

оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Ветово 2021-2027 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Ветово, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

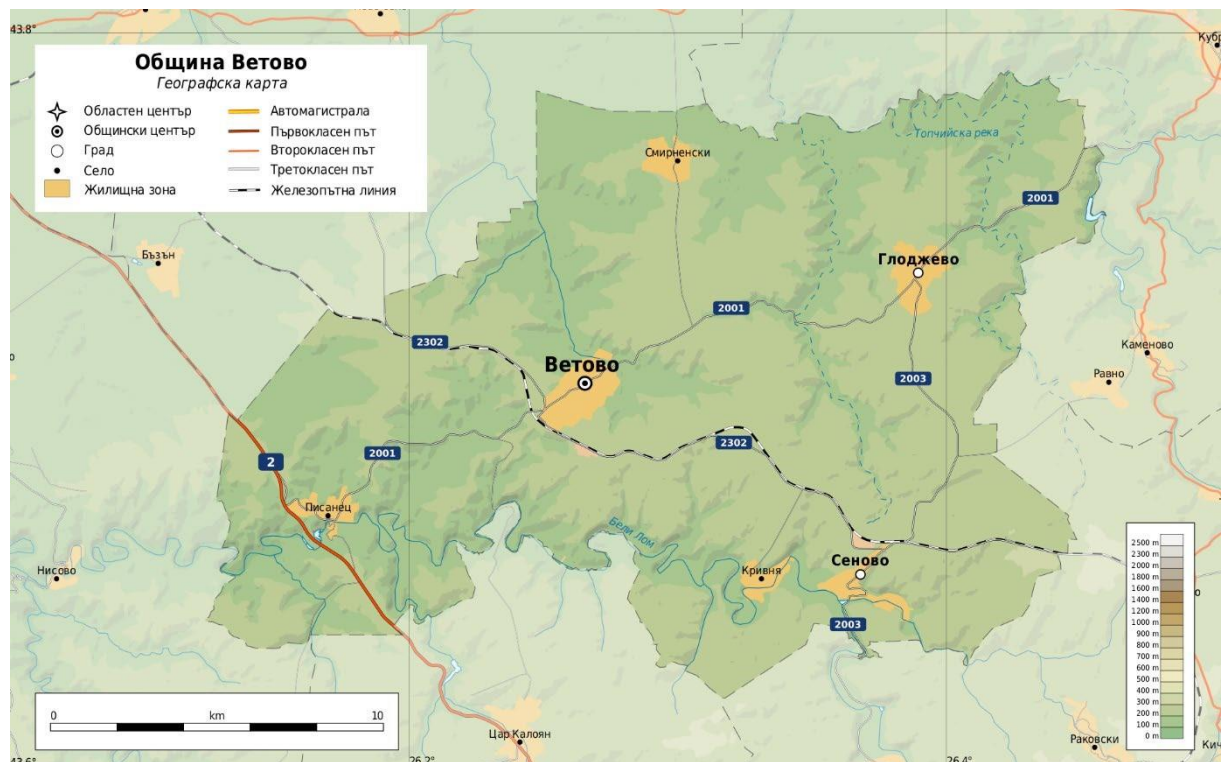
Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социалноикономически, целеви, проблемен и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие с цел предприемане на действия за отстраняването им.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Общината се намира в източната част на Област Русе. С площта си от 363,002 km² заема 3-то място сред 8-те общини на областта, което съставлява 13,12% от територията на областта. Границите на общината са следните: на запад – община Иваново; на север – община Русе; на североизток – община Кубрат, Област Разград; на югоизток – община Разград, Област Разград; на юг – община Цар Калоян, Област Разград. Общината има 6 населени места – **Ветово**, Глоджево, Кривня, Писанец, Сеново и Смирненски.

Фиг. 1: Карта на община Ветово

В общината има развит железопътен транспорт. В най - голяма степен е развит автотранспорта. През общината преминава главен път Русе - Варна, свързващ градовете Русе, Разград и Варна. Съставните села се обслужват от четвъртокласна пътна мрежа. Доброто географско разположение, както и развитата транспортна инфраструктура превръщат Община Ветово в привлекателно и перспективно място за инвестиции.

1.2. Административно – териториална характеристика

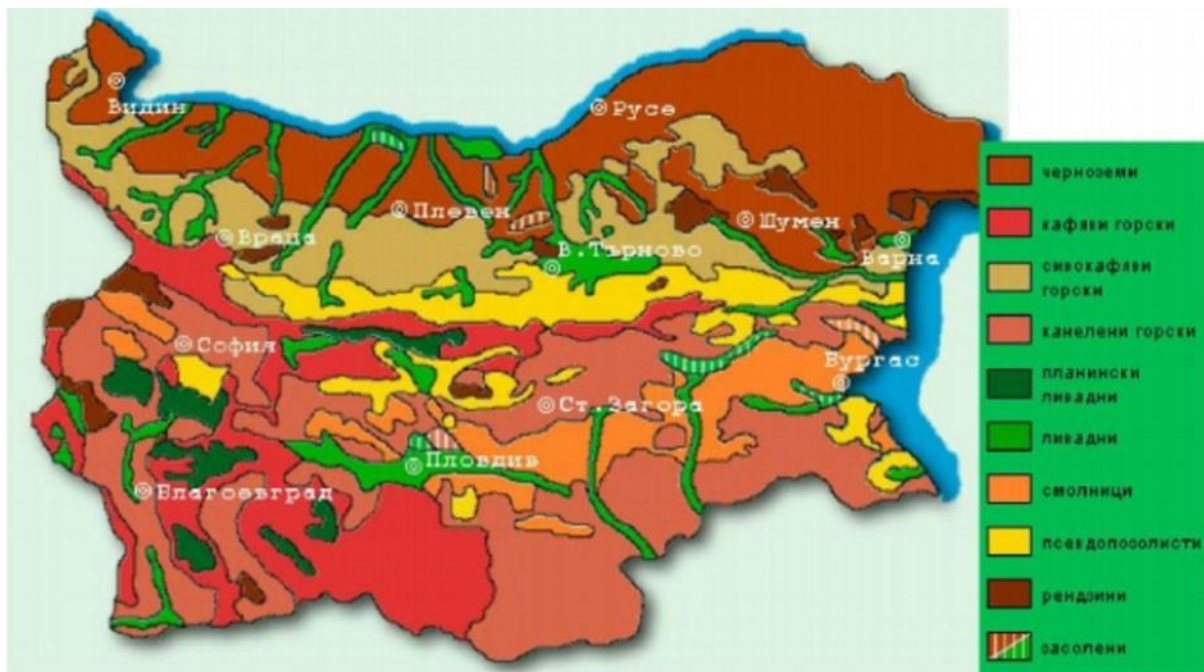
Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Ветово е определен на 5-то йерархично ниво. Това са много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини 139 бр., имат изключително важна роля за периферните селски и планински райони, предлагат работни места и основни публични услуги.

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Територията на Община Ветово обхваща част от дунавската хълмиста равнина. Заема западната част от Лудогорието и западните склонове на разградските височини. Надморската височина в общината варира от 134 до 300м.Общият наклон на територията е югоизток-северозапад в която посока са насочени дерета и реки. През територията на Община Ветово протича река Бели Лом. Тази река има ограничено предимно локално значение. Релефът на общината- е благоприятен за развитие на селско стопанство, транспортната и селищна мрежа. Геолого-морфологическия профил на територията разкрива речни наноси върху лъос, лъосовидни отложения и апски варовици. Съвременните морфогенетични процеси имат широко проявление особено в негативен аспект.

1.4. Почви и полезни изкопаеми

Почвите на територията на общината са черноземи /преобладават/, сиви горски, алувиални и алувиално - ливадни.

Карта на почвите в България

Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина /западна и средна част/, Южно-добруджанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнино-хълмистия релеф на равнината, льосовата покривка, сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт /60-80 см/, но с ниско хумусно съдържание /2-4%/. Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирани. Карбонатни черноземи - характеризират се с различна мощност и хумусен хоризонт /40-60см/. Съдържат специфични образувания-карбонатни мицели, разположени на дълбочина 20-150 см. Типичните черноземи-формирани са върху разкъсана льосова основа, при по-хълмист и по-дълбоко разчленен релеф. В морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, с тази разлика, че карбонатите при тях се наблюдават във височинния интервал 25-60см. Мощността на хумусния хоризонт е 50-70см. Поради идентичните свойства на типичните черноземи с тези на карбонатните те се обединяват в една обща агропроизводствена група.

Излужените черноземи - формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат, умерено-континентален климат, дъбови гори и ливадно-степна растителност.

В сравнение с карбонатните и типичните черноземи, тези почви са с по-добри агропроизводствени свойства. Това се дължи на тежкия механичен състав и по-висока водозадържаща способност. Тези почви са едни от най-плодородните почви.

Горски почви

Сиви горски почви-развити са върху хълмист и нископланински релеф, дълбоко разчленен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчници, мергелни варовици. Формирани са при по-влажен умерено-континентален климат и широколистна растителност. Отличават се с глинесто съдържание във вертикалния почвен профил, по-високо хумусно съдържание /2-5% /, и по-малка дебелина на хумусния хоризонт от черноземните почви. Сивите горски почви се поделят на тъмносиви и сиви и светлосиви горски почви.

Тъмносиви горски почви се срещат в съчетание с деградираните черноземи и сивите горски почви. Образувани сав/у льосовиден субстрат и редки смесени широколистни гори, при преобладаващото участие на ливадно-степна растителност. Те са с най-мощен хумусен хоризонт /до 45 см/ и мощен алувиален хоризонт /до 110см/. Характеризират се с тежък механичен състав. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумосноелувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат.

Алувиално – ливадни почви

Алувиално-ливадните почви са плодородни почви, които се образуват по поречията на големи реки върху неспоени чакълесто пясъчливи алувиални наноси, при различен климат. Разпространени са върху I и II надзаливни тераси на реките на страната. Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни (зеленчуци, ориз, коноп и други). Основните дейности за повишаване на плодородието им, освен торене, са насочени към предпазването им от заливане, заблатяване и засоляване. Алувият представлява материал, който се формира от постоянно течащи води. Той се натрупва по речната тераса като фин материал с богато органично и минерално съдържание, което му предава изключителна плодородност. Алувиално-ливадните почви са с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

Компонент „Биологично разнообразие“ - защитени територии

В териториалния обхват на Община Ветово попадат следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии — 33Т (ДВ, бр. 133/1998 г., изм. и доп. ДВ, бр.1/2019

Резерват „Бели Лом“ в землището на с. Кривня, обявена със Заповед №393 от 12.05.1980 г., бр. 51/1980 на Държавен вестник, Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-564 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник, Приемане на План за управление със Заповед №РД-703 от 23.10.2015 г., бр. 86/2015 на Държавен вестник;

Защитена местност „Ломия“ в землището на с. Кривня и гр. Ветово, обявена със Заповед №РД-520 от 12.07.2007 г., бр. 72/2007 на Държавен вестник, Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-606 от 18.08.2011 г., бр. 80/2011 на Държавен вестник, Приемане на План за управление със Заповед №РД-703 от 23.10.2015 г., бр. 86/2015 на Държавен вестник;

Природна забележителност „Мамула“ в землището на с. Писанец, обявена със Заповед №707 от 09.03.1970 г., бр. 34/1970 на Държавен вестник, Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-552 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник;

Природна забележителност „Острата скала” в землището на гр. Сеново, обявена със Заповед №РД-309 от 10.04.1986 г., бр. 34/1986 на Държавен вестник, Прекатегоризация със Заповед №РД-1206 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 на Държавен вестник, Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-424 от 24.06.2009 г., бр. 63/2009 на Държавен вестник;

Защитена местност „Рибарниците” в землището на гр. Ветово, обявена със Заповед №РД-1145 от 16.12.1981 г., бр. 102/1981 на Държавен вестник, Прекатегоризация със Заповед №РД-1204 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 на Държавен вестник, Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-423 от 24.06.2009 г., бр. 63/2009 на Държавен вестник;

Природен парк „Русенски Лом”, обявен със Заповед №РД-567 от 26.02.1970 г., бр. 30/1970 на Държавен вестник, Промяна в площта - намаляване със Заповед №РД-586 от 08.06.1983 г., бр. 52/1983 на Държавен вестник, Промяна в площта - увеличаване със Заповед №580 от 17.06.1986 г., бр. 62/1986 на Държавен вестник Прекатегоризация със Заповед №РД-794 от 19.08.2002 г., бр. 86/2002 на Държавен вестник, Приемане на План за управление с Решение №539 от 06.06.2005 г., бр. 50/2005 на Държавен вестник.

В териториалния обхват на Община Ветово част от землищата на гр. Ветово, гр. Сеново, с. Кривня, с. Писанец, гр. Глоджево и с. Смирненски, попадат в границите на следните защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, по смисъла на Закона за биологичното разнообразие ЗБР (ДВ, бр. 77/2002 г., изм. и доп. ДВ, бр. 98/2018

BG0002062 „Лудогорие“ за опазване на дивите птици, обявена със Заповед №РД-837/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 11/2009 г.), променена със Заповед №РД-79/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013

BG0000168 „Лудогорие” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, определена съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗБР и приета с Решение №661/16.10.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 85/2007 г.) и обявена със Заповед № РД-1034/17.12.2020 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 22/2021 г.);

BG0002025 „Ломовете” за опазване на дивите птици, обявена със Заповед №РД562/05.09.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84/2008 г.), изм. доп. със Заповед №РД-382/19.04.2013 г. на Министъра на околната среда и водите бр. 50/2013

BG0000608 „Ломовете“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, определена съгласно чл.6, ал.1, т. 1 и т. 2 от ЗБР, приета с Решение №122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.) и обявена със Заповед №РД-1024/17.12.2020 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 18/2021 г.)

BG0000605 „Божкова дупка“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, определена съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗБР, приета с Решение №122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.) и е обявена със Заповед No.РД-101 от 09.02.2015 г., бр. 17/2015 на Държавен вестник 2-2-605-101-2015.

На територията на община Ветово няма обявени вековни дървета.

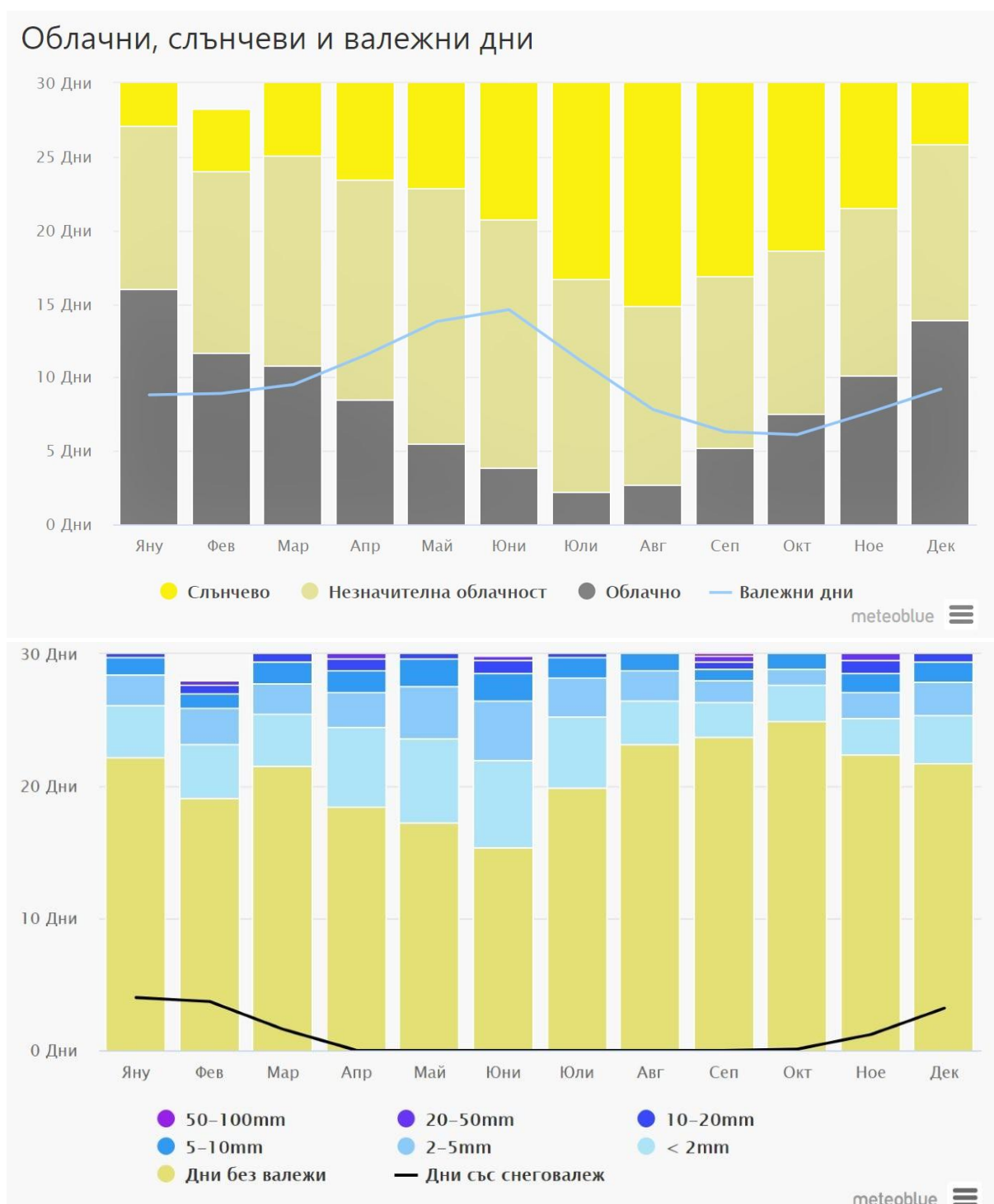
1.5. Климат

Според климатичното райониране Община Ветово попада в областта на умереноконтиненталния климат. Районът се характеризира със студена зима /абсолютна

минимална температура -27 градуса C/ и сухо, топло лято /абсолютна максимална температура $+42,2$ градуса C/.

Средни годишни температури и количество на валежите:

Количество на валежите

Крайдунавската тераса, включително и в района на община Ветово е открита. Това е причина за горещите лета и студените зими. Есента и пролетта са краткотрайни. Въпреки студената зима, поради малката надморска височина пролетта настъпва рано, но е по-студена от есента. Резкият контраст между зимните и летните условия характеризират климата на общината като подчертано континентален. Това се потвърждава и от средната годишна амплитуда, която е около 26 градуса и е най-голямата за страната.

Релефните особености са от съществено значение за оформяне на ветровия режим на територията. В отделните части на Общината преобладават различни ветрове на северозапад североизточни и югозападни, на югоизток-югозападни и югоизточни.

1.6. Води и хидрографска мрежа

Водният ресурс на Община Ветово се базира най-вече на водите на реките Бели Лом и Тополница, които се характеризират с предимно ограничено локално значение. През територията на Общината протичат подпочвени реки, което дава възможност за направата на дълбоко-сондажни кладенци „Кайнака” в град Ветово, и сондажни кладенци в местността “Курторман” между гр. Глождево и гр. Ветово. Богатството от водни ресурси в Община Ветово не се експлоатира ефективно и не се пази. Загубите във водопреносната мрежа са големи, а замърсяването на подпочвените води се увеличава с всяка изминала година. Причините за това са две: първата е, че подпочвените води са високи, а втората, че нямат изградени пречиствателни станции, отговарящи на всички изисквания.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Тенденцията към намаляване на населението в периода 2007-2012 г. е валидна за всички общини на територията на Област Русе. Основните причини за тази тенденция са отрицателният естествен прираст на населението и миграционните процеси с цел устройване на работа и постигане на по-добри икономически перспективи. Демографската ситуация в Община Ветово е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Република България, а от друга специфични за територията на общината и обусловени от неговото демографско, историко-културно и социално-икономическо развитие. Съществено влияние оказват раждаемост и смъртност, брачност, разводи, миграция, полово-възрастова, етническа, религиозна и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение. Община Ветово е със сравнително стабилно демографско развитие. По данни на НСИ, към 31.12.2013 г., населението на общината е общо 12 009 души. По брой на населението, общината е на трето място сред останалите общини в Област Русе.

От представената информация става ясно, че около 75% от населението на Община Ветово се съсредоточава в градовете – 9 025 души и около 25% живеят в селата – 2 984 души. Като цяло и в градовете, и в селата на общината преобладаващо е присъствието на жените, в сравнение с това на мъжете. Населението в община Ветово, следва една и съща тенденция през последните години, относно местоживеење в селата или града, а именно увеличаване на процента население живеещо в града и съответно намаляване на населението живеещо в селата. Това е една обща тенденция за цялата страна – тъй като града предлага повече възможности за прехрана и по - добър стандарт на живот от селата.

Основната част от населението е в трудоспособна възраст – 60% (за 2012 г.) от общото население на община Ветово, като разпределено по пол - 65,7% от мъжете са в трудоспособна възраст, а 54,3% е процента от жените в трудоспособна възраст. Възрастовата структура на населението в Община Ветово е благоприятна от гледна точка на формирането

на трудовите ресурси. При въвеждането на мерки за заетост на населението, условията за местно социално-икономическо развитие на община Ветово в близките години биха се подобрили.

Домакинствата са основните генератори на битови отпадъци в община Ветово. Тенденциите на намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават в област Русе, но са симптоматични и за страната като цяло. Това изправя пред сериозни предизвикателства бъдещото функциониране на системите на социално осигуряване и подпомагане, здравеопазване, образование и публични финанси в общината. Респективно ще окаже влияние върху количеството генерирани отпадъци и събираемостта на такса „Битови отпадъци“, като източник на средства за управлението им в Общинския бюджет.

2.2. Икономически показатели

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община са индустриалното производство, следван от сектора на селското, горското и рибно стопанство и нисък дял на услугите. Тяхната структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Общият брой на нефинансовите предприятия в общината за 2012 г. е разпределен по секторите както следва: селско стопанство – 21,5%, индустрия – 14,8%, услуги – 63,8%. По показателя „произведена продукция“ разпределението по сектори е: селско стопанство – 15,6%, индустрия – 75,9%, услуги – 8,6%.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем на общината.

Промисленост

Промислеността в Община Ветово се характеризира най-вече с дейността на фирма „Каолин“ АД, работеща в сферата на добива и преработката на каолин, както и множество малки предприятия, занимаващи се с производството на храни, напитки и облекло. Около 1/3 от териториите за добив на полезни изкопаеми в Област Русе са на територията на Община Ветово.

Обогатителна фабрика „Ветово“ е най-големият производствен обект на „Каолин“ АД в България. Тя е разположена на два километра от град Ветово (област Русе), в непосредствена близост до железопътната линия Русе – Варна. В обогатителна фабрика „Ветово“ функционират цехове за пясъци, каолин, шамот и млени микропродукти а произвежданите продукти намират приложение в керамичната порцелано-фаянсовата, огнеупорната, фармацевтичната, каучуковата, автомобилната, строителната, стъкларската и лярската промишлености. Фабриката на компанията във Ветово се захранва от две находища за кварц-каолинова суровина – „Ветово“ и „Есенниците“. Кариера „Ветово“ включва два действащи участъка. Седми участък от находището е открита минна изработка в строителство от 1989 г. и е въведен в експлоатация през 1991 г. Поради изчерпване на

голяма част от наличните запаси, от края на 2010 г. той е в период на затихване. Строителството на участък IV Запад започва през 1997 г., а през 2002 г. стартира добивна дейност. През 2007 г. „Каолин“ АД започва добив и от находище „Есенниците“. Кариерата е най - голямата по рода си на Балканския полуостров. Проучването ѝ продължава 14 г., а проектирането и строителството 4 години. Находището е проектирано да захранва обогатителните фабрики на компанията във Ветово и Сеново за период от 30 години. Кариера „Есенниците“ е бъдещето на „Каолин“ АД и на икономическото развитие на региона, тъй като ще замени изчерпващите се запаси на висококачествена суровина от кариера „Ветово“.

Всички находища на дружеството се рекултивират след тяхното изчерпване. Възстановяването на нарушените терени се извършва по предварително разработен и съгласуван проект за рекултивация. Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на „Каолин“ АД.

Услуги и търговия

За разлика от промишлеността и селското стопанство, търговията е сравнително податлив на икономически предизвикателства и бързооборотен сектор, чийто потенциал за развитие е винаги необходимо да се подкрепя. Изпълнява „спасяващи“ функции за територията както в моменти на икономически дисбаланси, така и по отношение на диверсификацията на местната икономика.

Селско стопанство

Преобладаващият дял от обработваемите земеделски земи се заема от зърнените и маслодайните култури. По данни на ОС „Земеделие“ за 2014 г. лидерското място в растениевъдните площи се споделя между пшеницата (74 500 дка) и слънчогледа (57 810 дка), като размера на общите декари със слънчоглед бележи ръст от 27% през 2014 г. спрямо 2007 г. Царевицата е трета, по заета площ, култура, която за 2014 г. възлиза на 17 790 дка., бележейки ръст от 14% спрямо 2007 г.

Животновъдство

За разлика от растениевъдството, през последните години животновъдството изстрада редица негативни последици от непоследователната и неподкрепяща неговото развитие държавна политика - раздробяване на животновъдните стопанства, рязко намаляване броя на животните, затруднено ветеринарно обслужване, липса на пазари с ясна и прогнозна ценова политика и механизми за взаимноизгодно договаряне на цените, което води до ниска изкупна цена на продукцията, а оттук се намалява нейното качество и конкурентоспособност. Драматичното разминаване на изкупните цени на млякото и цената на млечните произведения поставят под въпрос бъдещото съществуване на малките ферми и ефективността на големите.

Пчеларството също е традиционен подотрасъл на животновъдството с потенциал за развитие на територията на община Ветово. Динамиката в броя на пчелните семейства не следва категоричен възход. Въпреки това той трябва да се насочва, тъй като може да бъде алтернативен източник на доходи.

Горско стопанство

Горският фонд на Община Ветово е 45 938,524 дка. Най-голям е делът на горите в гр. Глоджево.

През месец февруари 2006 г. с решение на Общинския съвет Ветово е учредено Еднолично дружество с ограничена отговорност „Ветовска гора” със 100% общинско участие, на което е възложено стопанисването, управлението, ползването и възпроизводството на общинските гори. Съществен проблем за дружеството е липсата на изградени и оборудвани депа за по-успешно справяне с горски пожари, както и липсата на автомобилни горски пътища с трайни настилки. Преобладават широколистните гори, защото територията на общината попада в техния естествен ареал на разпространение.

Туризм

Важни условия за диверсификация на местната икономика и възможност за алтернативна заетост и допълнителни доходи предоставя обединяващият отрасъл туризъм. На територията на община Ветово, обаче, степента на изграденост на туристическа инфраструктура (особено атракции) е все още незадоволителна, с оглед на наличния природен и антропогенен потенциал за развитие на туризъм. По данни на общината, местата за настаняване на целевата територия са 3 (вила „Слънчево” и къща за гости „Черешовото топче”, и двете в с. Писанец, хотел „Лагера” – с. Смирненски) и 2 ресторанта (р-т „Бели Лом” в гр. Ветово и р-т „Крушата” в с. Смирненски). Забележителности

Природен парк „Русенски Лом”- обявен е за защитена територия през 1970г. и обхваща поречието на река Русенски Лом – последен десен приток на р. Дунав и притоците ѝ между селата Сваленик, Писанец, Кошов и Иваново. Площта му е 32 000 дка. Богатото биологично разнообразие и ландшафт, уникалното културно-историческо наследство превръщат парка в притегателен център за развитието на вътрешен и международен туризъм, рекреационно ползване и развиване на научно-изследователска дейност. Поломието (в по голямата си част съвпадащо с природен парк „Русенски Лом”) е богато на културно-исторически паметници със световно, национално и местно значение (Археологически резерват Ивановски скални църкви под егидата на ЮНЕСКО, Архитектурен резерват Средновековен град Червен) благоприятстват развитието на туризма в различни профили – познавателен, еко-туризъм, риболов, разходки на велосипеди или на коне.

Природен резерват „Бели Лом” е разположен по поречието на р. Бели Лом, югоизточно от гр. Ветово в местността Голямата кория, с основна функция – да се запазят характерни за Лудогорието горски екосистеми с присъщия им растителен и животински генетичен фонд и редки видове.

Рибарниците при гр. Ветово – природна забележителност. Разположени са по поречието на р. Бели Лом в землищата на гр. Ветово и гр. Цар Калоян. Предназначени са за запазване местообитанията на червения ангъч.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по – чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области. Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата. В градските територии са концентрирани голяма част от промишлените дейности, интензивен трафик, но тук са разположени и жилищата на хората. В резултат на това огромното нарастване на замърсяването на въздуха е проблем, който рефлектира върху всеки от нас. Рамковата директива за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Емисионни норми са тези норми на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници. Нормите за емисии се класифицират по компоненти в зависимост от технологичните източници и провеждането на горивните процеси.

Емисионни норми са тези пределно допустими концентрации -ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, регистрирани за определен период от време ,чието наличие не е свързано с риск за здравето.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, чрез Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема: Национална система за мониторинг на качество на атмосферния въздух (КАВ). За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Екологичният статус се определя въз основа на тези показатели в приземния въздушен слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово

(аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и фини прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

На територията на община Ветово няма разположен пункт за наблюдение на качеството на атмосферния въздух (КАВ). Измервания на КАВ в гр. Ветово с МАС на РЛ-Русе през последните 5 години не са извършвани.

Основните промишлени източници на емисии отпадни газове на територията на община Ветово, в които се извършва периодичен мониторинг са:

- „ЕТ „Стиропласт - Катерина Грозева” - гр. Ветово — не са констатирани нарушения на нормите за допустими емисии (НДЕ);
- „Каолин” ЕАД — Обогадителна фабрика Ветово — не са констатирани нарушения на НДЕ.

На територията на община Ветово няма:

- о Обекти с големи горивни инсталации;
- о Няма констатирани нарушения на Наредба 16 за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения (ЛОС) през последните три години.

ИЗВОДИ:

Община Ветово се характеризира със сравнително добро състояние на качеството на атмосферния въздух, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция.

В общината няма съществени промишлени източници на вредни емисии във въздуха. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.

За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

3.2. Води

Опазване качеството на природните и питейни води е първостепенна задача на обществото, за да се гарантират здравословни условия за живот на индивида и висок стандарт на общественото здраве.

Съгласно плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016-2021 Община Ветово попада в обхвата на:

Повърхностни водни тела:

Код на ВТ	Име на Воден обект	Географски обхват	Естествено /СМВТ/	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BGIRL900R1112	БЕЛИ ЛОМ	р. Бели Лом след вливане на р. Долапдере при Писанец. вкл. приток р. Долапдере	естествено	лошо	добро
BGIRL900R1012	БЕЛИ ЛОМ	р. Бели Лом, след язовир Бели Лом до	смвт	не добър	добро

		вливане на р. Долапдере при Писанец, вкл. – приток на р. Наловска			
BG1DU000R001	ДУНАВ	р. Дунав от границата при Ново село до границата при гр. Силистра	СМВТ	умерен	не достигащо добро
BG1DJ900R1016	ТОПЧИЙСКА	р. Топчийска от извор до вливане в р. Дунав	Естествено	неизвестно	неизвестно

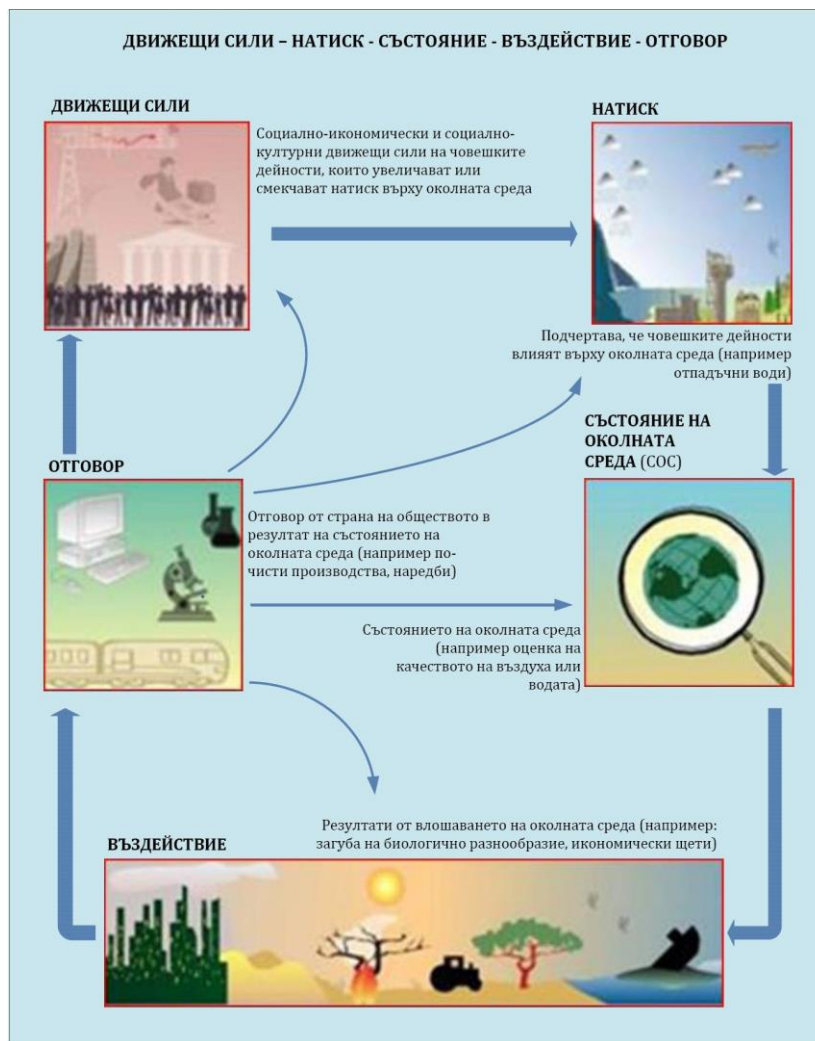
Забележка: * СМВТ – силно модифицирано водно тяло; ИВТ — изкуствено водно тяло. За СМВТ и ИВТ се определя екологичен потенциал.

СМВТ са водни тела, които, в резултат на физичните промени от човешката дейност, са се променили съществено по своя характер и следователно не могат да отговорят на изискванията за „добро екологично състояние“

ИВТ са водните тела, създадените от човешката дейност.

Вместо „добро екологично състояние“, оценката на околната среда за СМВТ и за ИВТ е „добър екологичен потенциал“ (ДЕП), който трябва да бъде постигнат най-късно до 2027 г.

Връзките Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор, са представени на Фигура 1.

Фигура 1: Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор

Определението за СМВТ в чл.2(9) на Рамкова директива за водите подчертава, че такива се считат водни обекти, които са били предмет на физически изменения в резултат на човешка дейност. Чл.4(3) посочва, че уместните физически изменения предизвикват хидроморфологични промени, които ще трябва да бъдат възстановени, за да се постигне добро екологично състояние. Следователно хидроморфологичните промени са в резултат на физически изменения на водното тяло. Важно е да се подчертае, че промените в хидроморфологията трябва да са не само значими, но също и в резултат на тях да има съществена промяна в характера на водния обект.

Подходящите възстановителни мерки за всички хидроморфологични изменения и свързаните с тях въздействия, се селектират от списъка по-долу, като се вземе под внимание съответната им употреба или въздействие.

„Мерките за възстановяване“ от негативните ефекти се оценят въз основа на определените специфични употреби/цели, за които водното тяло е значително изменено по своя характер (физични модификации) (съгласно чл. 4 (3) от Рамкова директива за водите) и върху околната среда, като цяло:

- Околната среда по принцип;
- Места за развлечения и почивка;
- Водоснабдяване;
- Производство на електроенергия;
- Напояване;
- Регулиране на водата (включително прехвърляне на води);
- Защита от наводнения;
- Отводняване на земи;
- Урбанизация;
- Други важни дейности за устойчиво човешко развитие.

По отношение на повърхностните води се препоръчват следните мерки за прилагане съгласно План за управление на речните басейни:

№	Мярка	Мотиви за прилагане на мярката	Очакван положителен ефект/продължителност на ефекта	Тип на мярката (административна, инвестиционна)
1	Провеждане на проучвателен мониторинг за определяне на зони в реки или участъци от реки, които да бъдат защитени от хидроморфологичен натиск, с цел естествено размножаване на рибни видове	Неблагоприятни въздействия върху един от задължителните БЕК - риби.	Създаване на благоприятна среда за развитие на рибните съобщества и подобряване на екологичния статус. Дългосрочен ефект	Административна
2	Контрол по премахване на нерегламентирани сметища в близост до и в речни корита, които са причина за влошаване на състоянието на водите.	Регистрирани нерегламентирани сметища в близост до и в речни корита и временно пресъхнали дерета	Елиминиране на замърсителите и подобряване на състоянието на повърхностните води.	Административна

Регламентирани са следните видове използване/употреби на водите на СМБТ:

- Селско стопанство – отводняване;

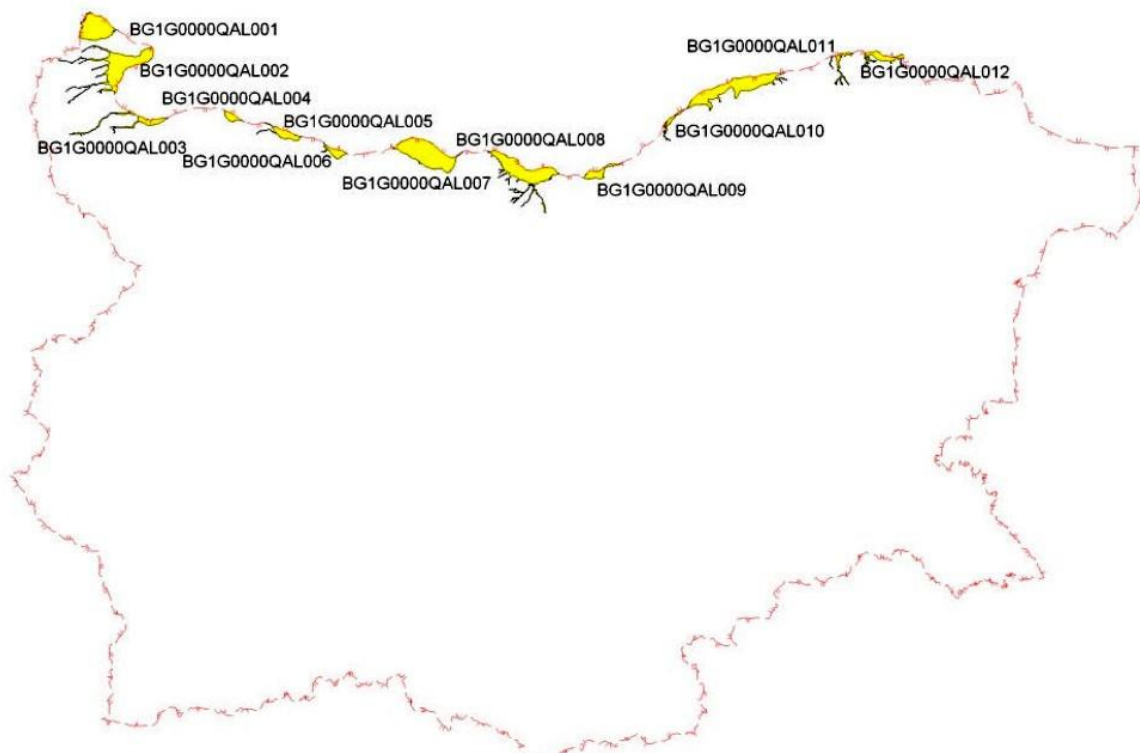
→ Селско стопанства – напояване;
→ Енергетика – ВЕЦ;
→ Енергетика – не ВЕЦ ;
→ Язовири за отглеждане на риба, аквакултури и рибни стопанства; → Защита от наводнения;

Екологичният проблем на общината свързан със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на канализационни системи в селата и пречиствателни станции за отпадните води.

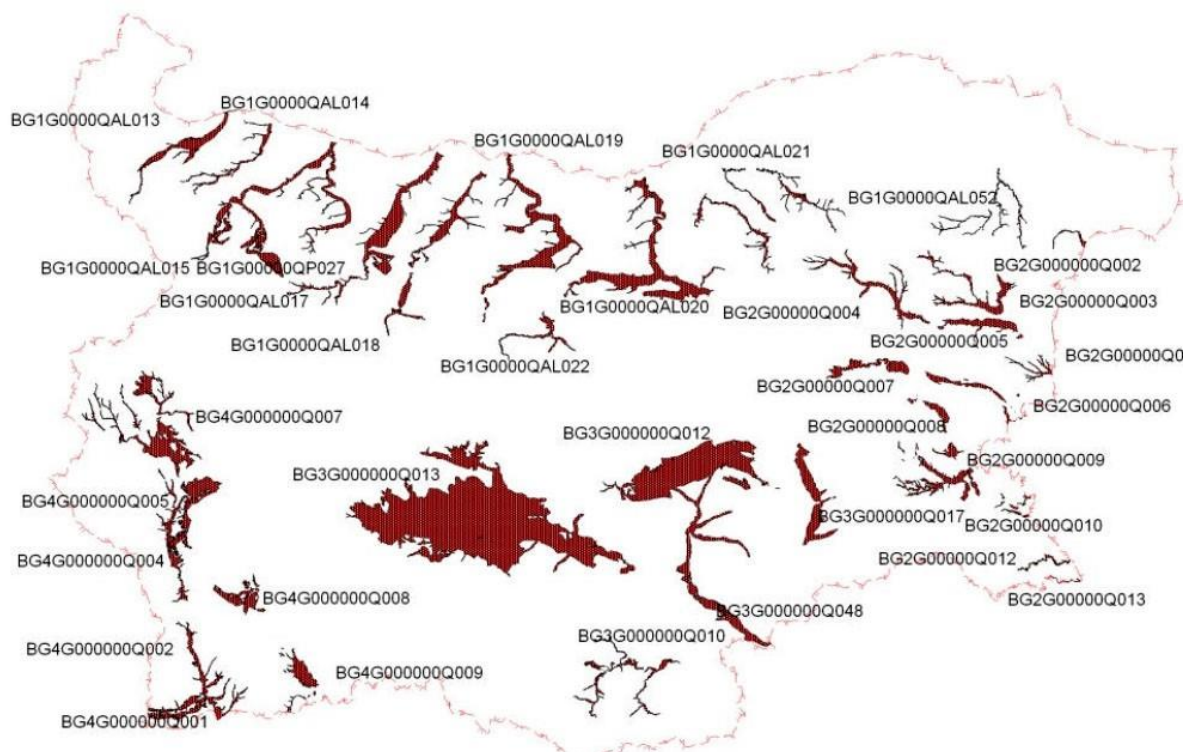
Основни източници на замърсяване на повърхностните водни тела са попивните ями, и прекомерното наторяване на селскостопанските площи. Проблем е и липсата на канализация и ПСОВ за малките населени места на общината. Основни замърсители на повърхностните води в района на общината са и периодично възникващите нерегламентирани сметища. Сред останалите източници на замърсяване на водите в общината са промишлеността, транспорта и животновъдството.

Подземни водни тела:

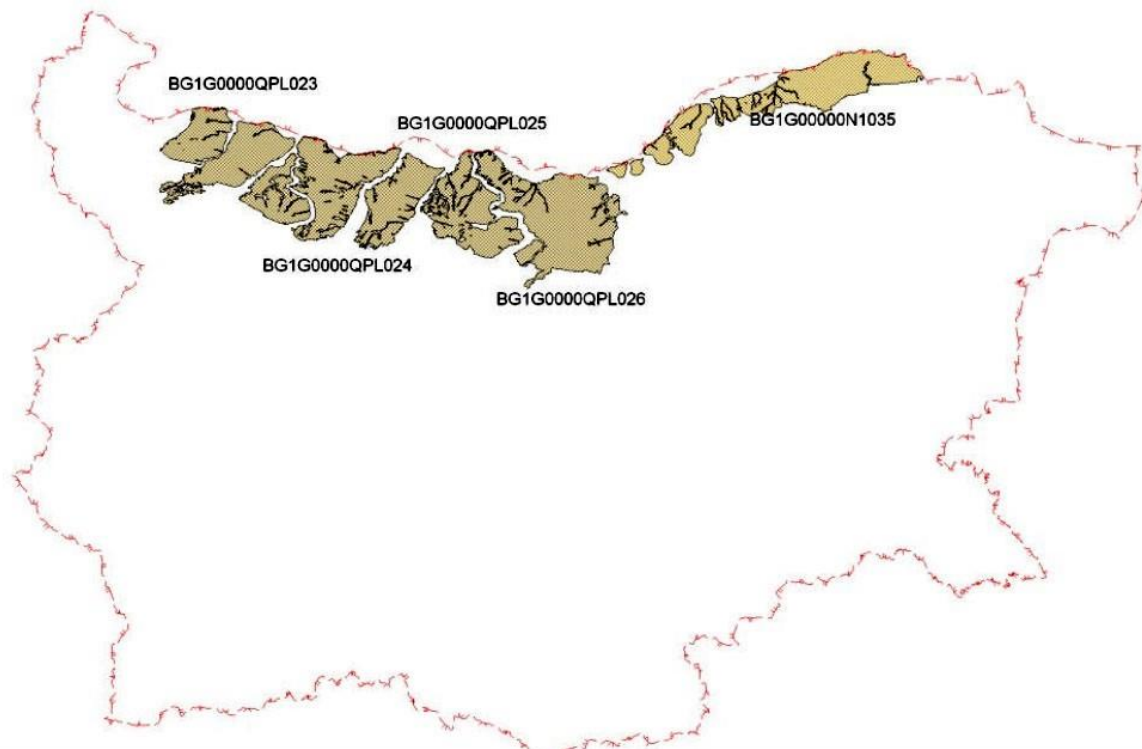
Подземни водни тела в крайдунавските низини – 12 броя

Подземни водни тела в алувиалните отложения на реките в крайдунавските низини – 38 броя

Водни тела в междуречните масиви в северна България – 5 броя

Територията на община Ветово попада в обхвата на следните подземни водни тела:

код	Име	Химично състояние	Количествено състояние
BG1G0000QL021	Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му	добро	добро
BG1G00000N1035	Порови води в Неогена район Русе - Силистра	добро	добро
G0000K1B041	Карстови води в Русенската формация	лошо	добро
BG1G0000J3K051	карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро

В ПУРБ 2016 - 2021 г. са заложени програми от мерки за предотвратяване и намаляване на антропогенния натиск (точкови и дифузни източници на замърсяване) и въздействие върху водните ресурси, мерки за мониторинг и контрол, включително мерки за зоните за защита на водите.

№	Мярка	Мотиви за прилагане на мярката	Очакван положителен ефект/продължителност на ефекта	Тип на мярката (административна, инвестиционна)
1	Подобряване на концептуалните модели на подземните водни тела	Подобряване на подхода за определяне на ресурсите на ПВТ	Подобряване планирането на мерките за мониторинг, защита и ползване на ПВТ.	Административна
2	Изграждане на нови пунктове за мониторинг на подземни води в райони неповлияни от черпене – за оценка на средно многогодишното подхранване на подземните води	Подобряване на подхода за определяне на ресурсите на ПВТ	Подобряване планирането на мерките за мониторинг, защита и ползване на ПВТ	Административна, инвестиционна

3	Недопускане реализацията на инвестиционни предложения, водещи до негативна промяна на състоянието на водните тела	Опазване на количествените и качествени показатели на ПВТ	Предотвратяване предпоставки за влошаване на състоянието на ПВТ.	Административна
4	Отнемане на издадените разрешителни за водовземане на ПВТ или части от тях, в които е установено трайно понижение на водното ниво.	Опазване на количествените показатели на ПВТ	Предотвратяване предпоставки за влошаване на състоянието на ПВТ	Административна

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- o Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- o Липсата на канализации и ПСОВ в населените места; Интензивното земеделие;
- o Индустриални източници на замърсяване;
- o Нерегламентирани сметища.

Санитарно-охранителни зони

Зони за защита на водите	Вид на зоната	В община Ветово попада (код) / не попада в зона за защита
	Зона за защита на питейните води от подземни водни тела	Попада: Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на питейните води.
чл. 119а, ал. 1. т. 2 от ЗВ	Зона за отдих и водни спортове	Не попада
чл. 119а, ал. 1. т. 3 от ЗВ	Чувствителна зона	BGCSARJ03 и BGCSAR1
	Нитратно уязвима зона	Северна Зона
чл. 119а, ал. 1. т. 4 от ЗВ	Зона за стопански ценни видове риби	Не попада
чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ	Защитени територии	Попада - РУСЕНСКИ ЛОМ, БЕЛИ ЛОМ, ЛОМИЯ и ОСТРАТА СКАЛА

	Зона за местообитания	Попада: зона с име Ломовете с код BG0000608
	Зона за птици	Попада: зона с име Ломовете и код BG0002025, зона с име Лудогорие и код BG0002062

Водоснабдителна система:

Водоснабдителната система е изградена от 10 бр. помпени станции, 11 бр. напорни резервоара, 8 бр. черпателни резервоари, 1 бр. НКР. Подаваната вода е 100 % помпажна. Дължината на водопроводната мрежа 214343 м. от които 231381м. вътрешна. От всичките 231км. вътрешна водопроводна мрежа на населените места, 80% е с изтекъл амортизационен срок, а над 75 % от мрежата е изградена от азбестоциментови тръби. Наред с многобройните аварии по старите водопроводни участъци много често аварират и сравнително нови улични водопроводи, поради ниско качество на вложените материали. Средногодишно по водопроводната мрежа се отстраняват 290 до 300 бр. аварии, от които с най голям дял са на етернитови тръби – 62 %.

Мрежи и системи за отпадни води-канализационни мрежи, пречиствателни станции:

– на територията на общината няма изградени пречиствателни съоръжения и канализационна система.

Хидромелиорации

На територията на Община Ветово е изградена хидромелиоративна мрежа от водопроводи и помпени станции – за напояване. Действителното състояние към този момент: каналите са затлачени с почва и растителност от всякакъв вид (храсти, дървета, трева), а каменната облицовка на много от тях е нарушена. Помпените станции, разположени по трасето на каналите, са изоставени, порутени.

Извод: Необходимо е доизграждане, модернизиране и поддържане на техническата инфраструктура в съответствие с европейските стандарти

Мерки: Изграждане на ПСОВ и канализация за битова и дъждовна вода; Реконструкция на водопроводната мрежа в населените места и изграждане на довеждащи водопроводи. В следствие направеният анализ и във връзка с опазване на околната средна са необходими следните мерки:

Наименование на мярка	Действия изпълнение ката	Вид мярка	Място на прилагане
Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места	Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2000 ж.	основна	Ветово
Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места	Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция модернизация канализационна система вкл. ГПСОВ, определени конкретните агломерации с над 2000ж., съгласно приложение N2 към Националния каталог от мерки	основна	Ветово
Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	Изпълнение на проекти за изграждане, доизграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система за агломерации с под 2000 ж, вкл. доизграждане на канализация когато има изградена ПСОВ или осигуряване на подходящо пречистване (чрез изграждане на ПСОВ или отвеждане към друга ПСОВ), когато има изградена канализация	допълваща	ДРБУ
Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	Осигуряване на отвеждане и подходящо пречистване на отпадъчни води от агломерации с под 2000 ж, вкл. изграждане на канализационна система; ПСОВ (включване към по-голяма ПСОВ). Изграждане на влажна зона за пречистване на отпадъчните води от агломерации с под 2000 ж	допълваща	ДРБУ

3.3. Земи и почви

Почвата е един от най-важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопроуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи

организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Химизацията, промишлеността и влиянието на интензивния автомобилен поток са идентифицирани като основни причини за замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеводороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически изменения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;

- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;

- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.;
- Агрохимикали от растителната защита;
- Органични газове и течности - автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, вкисляване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Замърсяване на почвата

Замърсяване на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопочистването ѝ, понижават технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на други природни обекти.

Тежки метали, обхващат 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващата скала.

По тежест на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

- Първа група - живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан;
- Втора група - кобалт, никел, молибден, мед, хром;
- Трета група - барий, ванадий, манган, стронций, алуминий.

Източниците на тежки метали могат да бъдат природни и антропогенни.

- Природни източници са изветрелите продукти от скалите и минералите, ерозионните процеси, вулканичната дейност.

- Антропогенни източници са добивът и преработката на полезни изкопаеми, изгарянето на полезни изкопаеми, металургията, торенето и други.

Тежките метали присъстват по естествен път в почвата, но повишеното им съдържание се дължи на:

- Индустрията [цветна и черна металургия, енергетика, химическа промишленост];
- Земеделието [напояване със замърсена вода, употреба на минерални торове/;
- Изгаряне на отпадъци;
- Изгаряне на горива; от автомобилен транспорт.

Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до намаляване на добивите и повишаване количеството на продукция, а оттам до преминаването им в хранителната верига.

На територията на община Ветово е определен един пункт за почвен мониторинг N2 301, в село Смирненски. Не са констатирани превишения на пределно допустимите концентрации.

На територията на Община Ветово се експлоатират подземни богатства за добив и преработка на каолинова суровина от „Каолин „АД.

За разработване на находищата дружеството притежава държавна концесия, проекти за добив и преработка и за рекултивация.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Мрежата „Натура 2000” е най-амбициозната инициатива, която някога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година”. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата

„Натура 2000” е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000” не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000” на практика е техен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

Защитени зони

В териториалния обхват на Община Ветово, **попадат следните защитени зони** от екологичната мрежа „Натура 2000”, по смисъла на *Закона за биологичното разнообразие* – ЗБР (ДВ, бр. 77/2002 г., изм. и доп. ДВ, бр. 98/2018 г.):

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0000605	Божкова дупка	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0002025	Ломовете	Защитена зона по директивата за птиците
BG0000608	Ломовете	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0002062	Лудогорие	Защитена зона по директивата за птиците
BG0000168	Лудогорие	Защитена зона по директивата за местообитанията

1. Защитена зона BG0000605 „Божкова дупка“ в землището на гр. Сеново, община Ветово, област Русе, с обща площ 15,988 дка.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000605 „Божкова дупка“ са:

1.1. типът е природно местообитание „8310 Неблагоустроени пещери по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие“;

1.2. местообитанията на следните видове бозайници по чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*).

Защитената зона е **обявена с цел**: опазване на типа природно местообитание, посочен в т. 1.1, местообитанията на посочените в т. 1.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние;

- подобряване при необходимост на състоянието на посочения в т. 1.1 тип природно местообитание и на местообитания на видовете, посочени в т. 1.2;

- възстановяване при необходимост на типа природно местообитание, посочен в т. 1.1, местообитания на посочени в т. 1.2 видове и техните популации.

В границите на защитената зона се забранява:

- използването на продукти за растителна защита в горското и селското стопанство; 6.2. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите и през периода на зимуване – от 1 декември до 31 юли;

- благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в пещерата и на входа ѝ;

- палене на огън;

- чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания; - преграждане на входа на пещерата или на отделни нейни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете, предмет на опазване.

2. Защитена зона BG0002025 „Ломовете“ в землищата на с. Дряновец, с. Осенец, с. Раковски, община Разград, област Разград, с. Езерче, с. Костанденец, гр. Цар Калоян, община Цар Калоян, област Разград, гр. Ветово, с. Кривня, с. Писанец, гр. Сеново, община Ветово, област Русе, с. Кацелово, с. Острица, с. Пепелина, с. Чилнов, с. Широково, община Две могили, област Русе, с. Божичен, с. Иваново, с. Кошов, с. Красен, с. Нисово, с. Сваленик, с. Табачка, с. Церовец, с. Червен, с. Щръклево, община Иваново, област Русе, с. Басарбово, гр. Русе, община Русе, област Русе, с. Гърчиново, община Опака, област Търговище, с. Захари Стояново, община Попово, област Търговище, обявена със Заповед № РД-562 от 5.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84 от 2008 г.). Общата площ на защитена зона „Ломовете“ възлиза на 334 513,219 дка.

Предмет на опазване в защитена зона „Ломовете“ с идентификационен код BG0002025 са следните видове птици:

а. видове по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia nia*), Червен (ръждив) ангъч (*Tadorna ferruginea*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*),

Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos acus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бьбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коптиварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*);

б. видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие: Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (Кре-оден дърдавец (Кре-ден дърдавец (Крещалец) (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Обикновен пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*).

Защитената зона се обявява с цел:

опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2.1 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

- възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2.1, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

В границите на защитената зона са въведени забраните, регламентирани със Заповед № РД-562 от 5.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84 от 2008 г.), както следва:

- премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборска тор) в пасища и ливади;
- нарушаването на естественото състояние на влажните зони и техните брегове, вкл. пресушаване на влажни зони;
- извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното площно разпространение или до смяна на видовете.

Защитена зона „Ломовете“

3. Защитена зона BG0000608 „Ломовете“ в землищата на с. Дряновец, с. Осенец, с. Раковски, община Разград, област Разград, с. Езерче, с. Костанденец, гр. Цар Калоян, община Цар Калоян, област Разград, гр. Ветово, с. Кривня, с. Писанец, гр. Сеново, община Ветово, област Русе, с. Кацелово, с. Острица, с. Пепелина, с. Чилнов, с. Широково, община Две могили, област Русе, с. Божичен, с. Иваново, с. Кошов, с. Красен, с. Нисово, с. Сваленик, с. Табачка, с. Церовец, с. Червен, с. Щръклево, община Иваново, област Русе, с. Басарбово, гр. Русе, община Русе, област Русе, с. Горско Абланово, с. Гърчиново, община Опака, област Търговище, с. Захари Стояново, община Попово, област Търговище, с обща площ 324 889,312 дка.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000608 „Ломовете“ са:

3.1. следните типове **природни местообитания** по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР): – 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*; – 40A0 * Субконтинентални перипанонски храстови съобщества; – 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; – 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (***важни местообитания на орхидеи**); – 6240 * Субпанонски степни тревни съобщества; – 6250 * Панонски льосови степни тревни съобщества; – 6510 Низинни сенокосни ливади; – 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*); – 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; – 8310 Неблагоустроени пещери; – 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; – 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и

Fraxinus excelsior (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); – 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; – 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*; – 91I0 * Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp.; – 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; – 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

3.2.1 местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

бозайници – * Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Степен пор (*Mustela eversmanii*), Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*); 2.2.2. земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Добруджански тритон (*Triturus dobrogicus*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); 2.2.3. риби – Вюн (*Misgurnus fossilis*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*);

3.2.2 безгръбначни – Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicomis*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), * Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), *Dioszeghyana schmidtii*, Ивичест теодоксус (*Theodoxus transversalis*), Вертиго Вертиго (Дезмолинов спираловиден охлюв) (*Vertigo moulinsiana*), Бисерна мида (*Unio crassus*);

3.2.3 растения – Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), Червено усойниче (*Echium russicum*).

Защитената зона се обявява с цел:

- опазване и под държане на типовете природни местообитания, посочени в т. 3.1, местообитанията на посочените в т. 3.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;

- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 40A0 *, 6110 *, 6210 (* важни местообитания на орхидеи) и 6250 *; 3.3 подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове

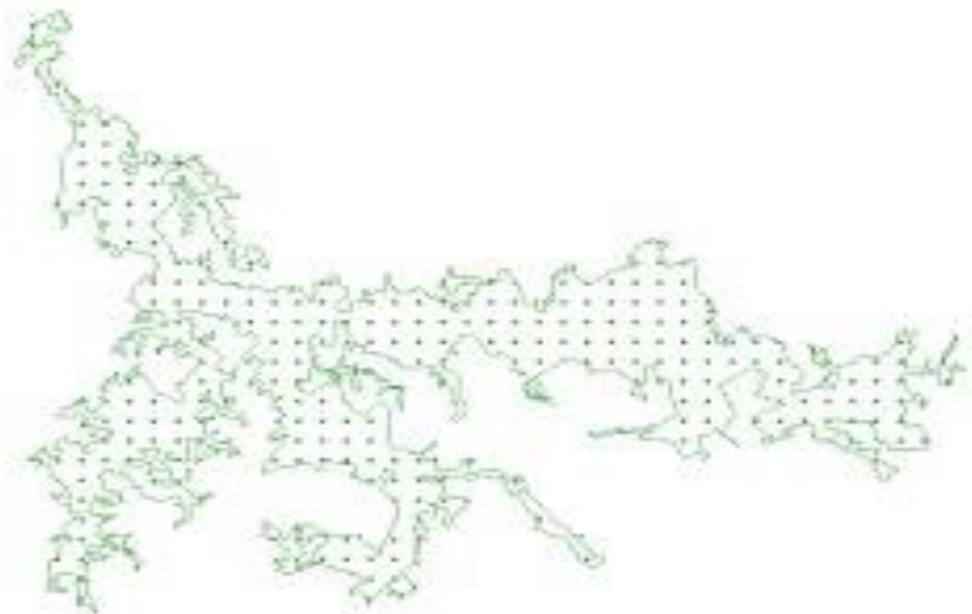
40A0 *, 6210 (* *важни местообитания на орхидеи*), 6240 *, 6250 *, 6510, 9180 *, 91E0 *, 91G0 *, 91H0 *, 91M0, 91H0 * и 91Z0;

- подобряване на местообитанията на видовете Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 3.1, местообитания на посочени в т. 3.2 видове и техни популации.

Целите на защитената зона са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типовете природни местообитания и видовете в Континенталния биогеографски регион, както и за свързаността и целостта на мрежата от защитени зони в страната като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Те определят и приоритетите при планиране и прилагане на мерки в защитената зона.

Приоритетни за опазване в защитената зона са типовете природни местообитания и видовете по т. 3.2.

Защитена зона BG0000608 „Ломовеche“

В границите на защитената зона се забранява:

- провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии;

- движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при

бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

- разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 3.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои;

- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

- търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 3.1; забраната не се прилага в случаите, в които има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

- употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

- употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия;

- използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

- използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

- палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

- палене на огън, благоустрояване, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;

- провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни;
- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
- паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 3,2;
- извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0 *, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 3,2.

Горските типове природни местообитания по т. 3.1 се стопанисват в съответствие с разпоредбите на глава четвърта от Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (ДВ, бр. 64 от 2011 г.) и за тях е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение № 1 от Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Мерки за постигане целите на опазване на защитената зона са определени или могат да се определят също във:

- решения, издавани по реда на чл. 31 от ЗБР;
- горскостопанските и ловностопанските планове и програми;
- плана за управление на речните басейни в Дунавския район за басейново управление на водите;
- националния план за действие за енергията от възобновяеми източници; - планове за действие за видове и планове за управление на защитени територии; - други планови, програмни и стратегически документи.

В границите на защитената зона се препоръчва:

- поддържане на обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот пет или повече години, като ливада, пасище или мера;
- промяна на начина на трайно ползване на обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот пет или повече години, в „ливада“, „пасище“ или „мера“;
- изпълнение на мерки за поддържане и опазване на съществуващите постоянни пасища, мери, ливади и местообитанията по т. 3.1 от разпространението на нежелана

растителност – рудерални и инвазивни чужди видове, съгласно списъка с инвазивни чужди видове, които засягат Съюза (създаден и актуализиран с регламенти за изпълнение на Комисията в съответствие с Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета), и публикуван на интернет страницата на МОСВ;

- възстановяване и поддържане на затревени площи като такива с висока природна стойност чрез:

- косене ръчно или с косачки за бавно косене от центъра към периферията или от единия край на площта към другия с ниска скорост, като окосената трева се изсушава и събира на купове или се изнася от парцела;

- паша, като се поддържа гъстота на животинските единици на цялата пасищна площ на стопанството, на която се извършва пашата, от 0,3 до 1 ЖЕ/ха;

- създаване на площи, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, на каменни купчини и малки водни площи след предварително съгласуване със съответната РИОСВ;

- подмяна на инвазивните чужди видове дървета и храсти с местни видове след премахването им от характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси и живи плетове);

- изораване на нивите след 15 септември и да не е едновременно с прибирането на реколтата;

- провеждане на противопожарни дейности с цел намаляване на риска от пожари;

- намаляване на въздействието от селското стопанство (преизпасване) върху природни местообитания с кодове 91Н0 *, 91И0 * и 91Z0;

- прилагане на разновъзрастни лесовъдски системи в природни местообитания с кодове 91И0 * и 91М0 за превръщане на издънковите насаждения в семенни;

- запазване и където е уместно, възстановяване на типово специфичните хидроморфологични условия в природно местообитание с код 91Е0 *;

- насърчаване на устойчивото управление на горите чрез запазване на биотопните дървета и на достатъчно количество мъртва дървесина в горските екосистеми, избягване на залесяването с неместни дървесни видове и произходи и съобразяване на интензивността на дърводобива с растежния потенциал на дървостойките и предназначението на горите, ограничаване на изсичането/ подмяната на горскодървесната растителност и употребата на биоциди, хормони и препарати за растителна защита;

- поддържане на поне 10 % от общата площ на горските типове природни местообитания по т. 3.1 в защитената зона като гори във фаза на старост.

4. Защитена зона BG0002062 „Лудогорие“

Защитената зона се намира в Североизточна България и съответства на географската област Лудогорие, но включва територии и от Западна Добруджа. Територията ѝ попада в рамките на 14 общини от областите Русе, Силистра и Разград.

В защитената зона са установени са 115 вида гнездящи птици, от които 31 са включени в „Червената книга на Република България“. От срещаните се видове 51 са от европейско природозащитно значение. Като световнозастрашени в категория SPEC1 са описани 2 вида царски орел и ливаден дърдавец, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 – 18 вида, в SPEC3 – 32 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 31 вида, включени в приложение 2 на ЗБР, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 29 са вписани в приложение I на Директива 79/409/ЕИО.

Защитена зона „Лудогорие“ е важна за опазването на малкия креслив орел. Оценката към момента за защитената зона и околностите ѝ е 25–30 двойки на малкия креслив орел. Предстои обстоен мониторинг за установяване на точния брой гнездящи двойки на територията. Защитената зона се използва като място, на което спират за почивка малки кресливи орли, мигриращи от северните популации. Мястото се използва за почивка от няколко часа до няколко дни.

Малък креслив орел (Clanga pomarina)

Лудогорието е едно от най-важните места в България от значение за ЕС за опазването на 9 гнездящи вида – малък креслив орел, черна каня, белоопашат мишелов, червен ангъч, горска чучулига, градинска овесарка, козодой, синявица и черночела сврачка. Повечето от тези видове предпочитат пространството между гората и откритите територии, както и мозаечни местообитания. Много други грабливи птици гнездят в Лудогорието в значителни количества, като използват горите и скалните венци по суходолията за гнездене, а откритите пространства наоколо – за намиране на храна.

Мястото е заобиколено от земеделски земи и е частично изолирано от други територии с горски местообитания с изключение на защитена зона „Хърсовска река“, разположено в близост до източната му граница. Поради наличие на селища по границите на мястото достъпът до определени части е силно улеснен.

Местообитанията са чувствителни към човешките дейности, включително и тези причиняващи безпокойство на птиците, каквито са нерегулираното практикуване на скално катерене, делта- и парапланеризъм, иманярството, както и туризъм през гнездовия период. Ловът и браконьерството също водят до безпокойство на птиците. **Горските пожари** (умишлени пожари) влошават качеството на горските местообитания и безпокоят птиците по време на гнездовия период. Сухите пасища са силно уязвими от пожари, както естествени, така и причинени от човека.

Интензивното земеделие, включващо употребата на изкуствени торове, пестициди, инсектициди и дори отрови има директно отрицателно въздействие върху птиците и тяхната хранителна база. Упадъкът на животновъдството, охрастяването, облесяването и разораването на пасищата води до загуба на ценни тревни местообитания за птиците.

5. **Защитена зона BG0000168 „Лудогорие“** в землищата на с. Брестовене, с. Веселец, гр. Завет, с. Иван Шишманово, с. Острово, с. Прелез, община Завет, област Разград, с. Вазово, с. Голям Поровец, с. Драгомъж, с. Йонково, гр. Исперих, с. Лудогорци, с. Малък Поровец, с. Райнино, с. Свецари, с. Старо селище, община Исперих, област Разград, с. Беловец, с. Каменово, гр. Кубрат, с. Медовене, с. Равно, с. Сеслав, община Кубрат, област Разград, с. Дянково, с. Побит камък, с. Топчии, с. Черковна, с. Ясеновец, община Разград, област Разград, с. Голям извор, община Самуил, област Разград, гр. Глоджево, с. Смирненски, община Ветово, област Русе, с. Тетово, община Русе, област Русе, с. Кошарна, с. Стамболово, с. Черешово, община Сливо поле, област Русе, гр. Алфатар, община Алфатар, област Силистра, с. Бащино, с. Вълкан, с. Зарица, с. Звенимир, с. Зебил, с. Листец, с. Осен, с. Падина, с. Подлес, с. Стефан Караджа, община Главиница, област Силистра, с. Боил, с. Водно, с. Златоклас, с. Овен, с. Поройно, с. Правда, с. Руйно, с. Черковна, с. Черник, с. Чернолик, с. Яребица, община Дулово, област Силистра, с. Брадвари, с. Казимир, с. Професор Иширково, община Силистра, област Силистра, с. Босна, с. Добротица, с. Ирник, община Ситово, област Силистра, с обща площ 594 474,858 дка.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000168 „Лудогорие“ са следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР): – 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyssosedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (***важни местообитания на орхидеи**); 6240 * Субпанонски степни тревни съобщества; 6250 * Панонски льосови степни тревни съобщества; 8310 Неблагоустроени пещери; 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; 91I0 * Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp.; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

бозайници – *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*);

Земноводни и влечуги – Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Добруджански тритон (*Triturus dobrogicus*), Червенкоремна бумка (*Bombina bombina*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); **риби** – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); **безгръбначни** – Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Лицена (*Lycaena dispar*), Хидриас (*Euphydryas (Nymphodryas) maturna*).

Защитената зона е обявена с цел:

Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, местообитанията на посочените видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;

Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 6250 *;

Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6110 *, 6240 *, 6250 *, 91I0 * и 91M0;

Подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) и Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*);

При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, местообитания видовете и техни популации.

Целите на защитената зона са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типовете природни местообитания и видовете посочени горе.

В границите на защитената зона се забранява:

- провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;

- движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

- разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои;

- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстоводървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

- търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

- употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

- употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия;
- използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. За нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
- използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
- палене на огън, благоустройство, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване.;
- провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни;
- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства дървета или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти;
- паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

3.4.2 Защитени територии

Със Закона за защитените територии (ЗЗТ) се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Целта на закона е опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около 5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

В териториалния обхват на Община Ветово, **попадат** следните **защитени територии** по смисъла на *Закона за защитените територии* – ЗЗТ:

1. БЕЛИ ЛОМ

Категория: Резерват

Местоположение: Област: Русе, Община: Ветово, Населено място: с. Кривня

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Русе.

Резерватът представлява ценен ресурс от гледна точка на съществуващото биологично и ландшафтно разнообразие. Както и, че защитената територия има значение за опазване на биологичното разнообразие на национално и международно ниво. Резерват “Бели Лом” е включен в Екологичната мрежа Натура 2000 - “Ломовете” (код BG 0000608) – Защитена зона по Директивата 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания както и зона „Ломовете” код (BG0002025) Защитена зона по Директивата за птиците 2009/147/ЕЕС. Също така е отчетено, че уникалните повърхни форми в резервата и прилежащите територии, са много атрактивни. Съществуват ярко изразени земеповърхни форми в речните корита на обширната заливна тераса. Карстовите форми, пещерите, нишите и др. са също специфични особености на природния комплекс.

Взаимовръзката между биотичните и абиотичните компоненти, добре съхранената природна среда в резервата и възможността за опазването ѝ, позволяват тя да бъде част от цялостен природен комплекс заедно със защитената местност и други прилежащи територии. Не се прогнозира особени изменения в естествено протичащите релефообразуващи и релефоизменящи процеси, които са особеност на комплекса. С бавни темпове ще протичат карстовите процеси, дооформянето на някои каньонови участъци с възникването на нови карстови каверни и пукнатини. Дълбочинната водна ерозия ще протича бавно в приточните долове. Не се очакват и съществени изменения в ландшафтите при съществуващия режим на ползване. Това са предпоставки за развитието на туризъм, създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение.

В границите на резервата и защитената местност няма изградена пътна мрежа. В границите на резервата има определени със Заповед на министъра на околната среда и водите две пътеки за посетители. В резервата няма други обособени пътеки за посетители или части от такива. Резерватът има площ 7755,406 dka.

На територията на резерват „Бели Лом“, установените местообитания се отнасят към следните типове:

Гори от сребролистна липа (Tilia tomentosa)

Eunis: G1.7C41 *Гори от сребролистна липа*; Pal.class.: 41. 8411 *Мизийски гори от Tilia tomentosa* ; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 91Z0 *Мизийски гори от сребролистна липа*

Лесостепни гори с цер (Quercus cerris)

Eunis: G1.7A1 *Евро-сибирски степни (Quercus) гори* ; Pal.class.: 41.7A *Евро-Сибирски степни дъбови гори*; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 91I0* *Евро-сибирски степни гори с Quercus spp.*

Мизийски смесени термофилни гори

EUNIS: G1.768 Мизийско-Дунавски термофилни дъбови гори; Pal.class.: 41.768 Мизийско-Дунавски термофилни дъбови гори; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори

Равнинни мезофилни дъбови и габърови гори

EUNIS: G1. A1.C31 Мизийски мезофилни дъбово-габърови гори; Pal.class.: 41.2C31 Мизийски мезофилни дъбово-габърови гори; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 91G0* Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*

Смесени гори на сипеи, на стръмни склонове и планински клисури

EUNIS: G1. A4 Ravine and slope woodland; Pal.class.: 41.4 Смесени гори по дефилетата и техните склонове; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове

Крайречни върбово-тополови гори

EUNIS: G1. 1112 Източно Европейски топоново-върбови гори; Pal.class.: 44.132 Източно-Европейски топоново-върбови гори; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) - подтип *Salicion albae*

Низинни сенокосни ливади

EUNIS: E2.252 Мизийско-Тракийски сенокосни ливади; Pal.class.: 38.252 Мизийско-Тракийски мезофилни сенокосни ливади; ЗБР, 92/43 ЕЕС: 6510 Низинни сенокосни ливади

В пещера Божкова дупка намираща се на около 3,5 km от границите на резервата са регистрирани 4 целеви вида - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), дългопръст ношник (*Myotis capaccinii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*).

Видовете лечебни растения, които трябва да бъдат обект на специални мерки са лечебните растения, които се срещат в откритите тревни местообитания и в процес на охростяване. Такива видове са полски ветрогон (*Eryngium campestre*), зайчина пъстра (*Coronilla varia*), обикновен звездан (*Lotus corniculatus*), жълт равнец (*Achillea clypeolata*) и др. Необходимо е периодично изрязване на храстите, така че да покритието на храстовата и горската растителност да е до 25 %. Тези тревни видове са по-слаби конкуренти и поради засенчването се създават неблагоприятни условия за развитието им.

Към видовете, за които се предвиждат специални мерки попадат и тези които са със специален режим на ползване съгласно заповед № РД – 83/3.02.2014 на МОСВ – лазаркия (*Galium odoratum*), кисел трън (*Berberis vulgaris*), гороцвет (*Adonis vernalis*), бодлив залист (*Ruscus aculeatus*) и страшниче (*Asplenium trichomanes*), както и видовете, които са и консервационно значими лечебни растения – жълт равнец (*Achillea clypeolata*), руско усойниче (*Echium russicum*), мека медуница (*Pulmonaria mollis*), петров кръст (*Lilium martagon*), химнатоглосум (*Himantoglossum caprinum*) и есенно ботурче (*Cyclamen hederifolium*). Причините тези видове да са обект на специални мерки е ограниченото им разпространение на територията на резервата, а за голяма част от тях и на територията на

страната. Необходими са допълнителни, изследвания (постоянен мониторинг) на популациите на тези видове на територията на резервата.

Фауната на територията на резерват „Бели Лом“ е представена от:

Безгръбначни животни: Установени са 339 вида безгръбначни, разпределени както следва: охлюви - Mollusca (Gastropoda) - 20 вида; паяци; Araneae - 93 вида; водни кончета (Odonata) - 2 вида; скакалци (Orthoptera) - 3 вида; бръмбари (Coleoptera) - 52 вида и пеперуди (Lepidoptera) - 169 вида. Изброените безгръбначни групи животни са предимно горски обитатели, с тясна привързаност към сенчести местообитания.

Риби /сладководна ихтиофауна/ : Данни за ихтиофауната на река Бели Лом са представили Михов и Коев (2006). Авторите представят видовия състав за р. Бели Лом до с. Писанец след село Кривня. Установени са 13 вида риби.

Земноводни и влечуги обект на защита:

За вида Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) (КТ=8) трябва да бъдат предвидени специални мерки поради нейната висока “Консервационна тежест” Видът е категоризиран и по IUCN като “уязвим”.

Птици: Видовият състав на птиците е характерен за старите широколистни гори, които са с най-голямо участие в резервата, както и за речни крайбрежия и скални венци. С поважно значение са видове като черен щъркел (*Ciconia nigra*) – 1 гн. дв., осояд (*Pernis apivorus*) - 1 гн. дв., малък креслив орел (*Aquila pomarina*) - 1 гн. дв., малък орел (*Hieraaetus pennatus*) - 1 гн. дв., бухал (*Bubo bubo*) - 1 гн. дв., черен кълвач (*Dryocopus martius*) - 2 гн. дв., среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*) - няколко двойки предимно в селищата.

Специално внимание е отделено на грабливите птици, за които поречието на р. Бели Лом осигурява необходимите екологични условия за гнездене и изхранване. За съжаление някои гнездещи в миналото видове като египетския лешояд (*Neophron percnopterus*), белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), ловен сокол (*Falco cherrug*) или червения ангъч (*Tadorna ferruginea*) са изчезнали от района. Причините за това са комплексни.

При наличните теренни проучвания може да се приеме, че орнитофауната на резервата „Бели Лом“ е съставена от 99 гнездещи вида (данните от теренните проучвания, от УТМ квадрати MJ43 и от 24 други преминаващи, зимуващи и случайни вида (данни от различни автори), или общо 123 вида птици. За изчезнали от резервата може да се смятат египетският лешояд (*Neophron percnopterus*), червеният ангъч (*Tadorna ferruginea*), големият горски водобегач (*Tringa ochropus*), гълъбът хралупар (*Columba oenas*), а за района на ПП „Русенки Лом“ и белошипата ветрушка (*Falco naumanni*). Като нови гнездещи видове установихме зеленоножка (*Gallinula chloropus*), алпийски бързолет (*Tachymarptis melba*), обикновен пчелояд (*Merops apiaster*), испанско врабче (*Passer hispaniolensis*). През 80-те години на миналия век се появили нови гнездещи видове – белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), червенокръста лястовица (*Cecropis daurica*) и черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*).

От световно застрашените видове по категориите на IUCN са установени ливаден дърдавец (*Crex crex*), синявица (*Coracias garrulus*) като гнездещи и ловен сокол (*Falco cherrug*) – 2 екз, по време на миграция.

При анализа на статуса на гнездящите видове е установено, че 34 от тях са посотоянни, 65 са гнездящо прелетни и други 24 вида са установени като мигриращи и зимуващи.

С най-голяма консервационна тежест са 4 вида, но **от специални мерки за опазване се нуждаят** най-много червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), черен щъркел (*Ciconia nigra*) и малък креслив орел (*Aquila pomarina*), чиито гнездови популации в района на Лудогорието и Добруджа е силно намаляла в сравнение с миналото.

Бозайниците в резерват “Бели Лом” формират три основни групи: дребни бозайници, едри бозайници и прилепи.

Структура на бозайната фауна според отделните морфофункционални групи:

- От **земеровките** почти навсякъде преобладава малката кафявозъбка (*Sorex minutus*) следвана от голямата кафявозъбка (*Sorex araneus*). В откритите пространства се среща голямата белозъбка (*Crocidura leucodon*);

- От **мишките** се среща главно жълтогърлата горска мишка (*Apodemus Sylvaemus flavicollis*), която е най-широко разпространена в широколистните гори на по-малка надморска височина;

- От **полевоките** са срещат 2 вида – обикновената полевка (*Microtus arvalis*), преобладаваща в открити тревни пространства и кафявата горска полевка (*Clethrionomys (Myodes) glareolus*), която преобладава в горите.

Значителни площи от двата основни за дребните бозайници типове местообитания (горски и ливаден), заедно с техните модификации, свързани с наличието или отсъствието на водоеми, са представени на територията на резервата, като превес имат горските местообитания.

От наземните **дребни бозайници са установени:**

Източно-европейски таралеж (*Erinaceus concolor*).

Катерица (*Sciurus vulgaris*) - Видът се описва като обикновен, в по-голямата част от ареала си в Европа, но има доказано намаляване на числеността на популацията и свиване на разпространението.

Лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*) - Рядък, с ниска численост.

Установен в южната част на територията на резервата.

Хищни (Carnivora) бозайници

В резервата се срещат следните видове хищници:

Вълк (*Canis lupus*) - Резерватът е част от територията на едно вълче семейство. Присъствие на вълци по следи от жизнената им дейност са открити в северната и южна части на резервата. Видът преминава през района, като част от по-голяма ловна и размножителна територия. Присъствието на вълк е признак за стабилност на екосистемите.

Видра (*Lutra lutra*) - Установена на територията на резервата в близост до река Били Лом.

Дива котка (*Felis silvestris*) - Единични животни преминават и вероятно през размножителния период обитават резервата. Поради скрития начин на живот и нощната активност е изключително трудно видът да бъде изследван чрез директни наблюдения.

Невестулката (*Mustela nivalis*) се среща, както в горския пояс, така и в открити терени

Всички останали видове дребни хищници като черен пор (*Martes foina*), както и лисица (*Vulpes vulpes*) и чакал (*Canis aureus*) се срещат на територията на резервата в ниска численост.

Чифтокопитни (*Artiodactyla*) бозайници

Сърна (*Capreolus capreolus*) – Среща се сравнително често в района на резервата. Важен вид за опазване, предвид сериозното намаление на числеността му в национален мащаб през последните години. Обект на лов.

Дива свиня (*Sus scrofa*) - е разпространена в цялата страна. Среща се и в резервата и в защитената местност. Дивата свиня е обект на най-масовия лов от видовете едър дивеч в страната.

Независимо от относително обширната територия, за съществуването на популации на едри бозайници и хищници, не съществуват условия за функциониране на напълно самостоятелна, естествена, самоподдържаща се система. Почти всички изследвани видове имат индивидуални или стадни територии, обхващащи едновременно както територия от резервата, така и от територии, които не са предмет на опазване.

Прилепи: На територията на резервата и района са установени 15 вида прилепи или 45.5 % от общо 33 вида установени в България.

От общо 15 вида, 3 вида принадлежат към семейство *Rhinolophidae* и 12 към сем. *Vespertilionidae*. За установените пещерни видове тези райони предоставят хранителна база и временни убежища.

Подковоносите голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*) и южен подковонос (*Rhinolophus euryale*) са типични пещерни обитатели.

Нощниците от род *Myotis* са представени с висока численост, но поради близостта на формата и параметрите на ехолокационните им звуци, не всички могат да бъдат определени до вид.

Остроух нощник (*Myotis blythii*) и дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) - целогодишно обитават подземни убежища - пещери и др.

Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*) - средноразмерен прилеп, сравнително рядко установяван на територията на България предимно в карстови райони.

Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*) - често срещан целеви пещерен вид, изключително привързан към карстови области.

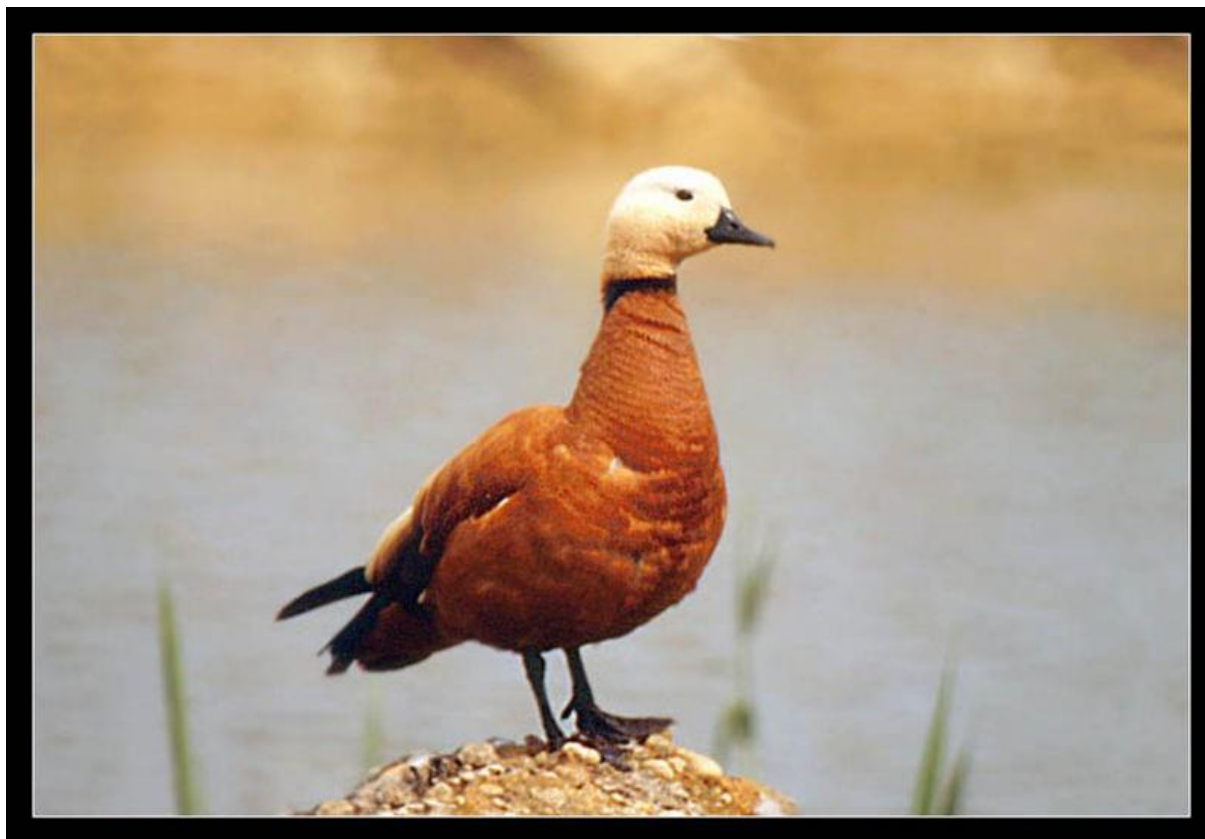
Полунощният прилеп (*Eptesicus serotinus*) е характерен за скалисти терени, но често се размножава и в постройките.

Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) - горски вид, предпочита широколистни гори. Често се заселва в хралупи на дървета и по-рядко в сгради.

Кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), натузиево прилепче (*Pipistrellus nathusii*), савиево прилепче (*Hypsugo (Pipistrellus) savii*) - често срещани, основно синантропни и/или дендрофилни видове и обитават широколистните горски масиви.

Средиземноморско прилепче (*Pipistrellus kuhlii*) - обитава предимно скалисти терени. В миналото се е считало, че се среща само в Южна България, но съвременните изследвания потвърждават, че е повсеместен вид.

червен (ръждив) ангъч

Червеният ангъч (*Tadorna ferruginea*), наричан още ръждив ангъч и червен килифар, е сравнително едра птица от семейство Патицови (*Anatidae*), разред Гъскоподобни (*Anseriformes*). Теглото му варира между 1,2 и 1,6 kg. Ходи добре по земя, плува добре, но рядко се гмурка. Лети бързо, полетът е шумен и издава звук подобен на „анг, анг“, откъдето носи името си.

Мъжките птици са с ръждиво-жълта глава и предна част на шията, тъмноръждив врат с тесен черен пръстен. Горната страна на тялото е ръждивочервена. Маховите пера, опашката, човката и краката са черни. Женските са подобни на мъжките, без черен пръстен в основата на врата, като цяло оперението на главата ѝ е по-светло, страните ѝ са почти бели.

Рядък за България вид включен в Червената книга на застрашените видове. Работи се по възстановяване на неговите популации.

Флора (Растителен Свят)

Поради малката надморска височина на природния парк най-разпространени са широколистните гори. Иглолистните видове са слабо представени. Особен интерес представлява келявия габър, тъй като това са едни от най-северните части на неговия ареал на разпространение. Коренните системи на този вид имат важно значение срещу ерозията и почворазрушаването. Други разпространени широколистни дървета са драката и акацията. Освен това се срещат и видовете цер, благуна, зимен дъб, космат дъб, липа, явор, ясен, акация, орех, черен бор, клен, летен дъб, люляк, смрадлика, глог, мъждрян и др.

Географската ширина, на която се намира парка и това, че това е едно от последните места, където е запазена дивата природа, характерна за Дунавската равнина, правят парка интересен от научна гледна точка. Растителността на природния парк се определя като лесостепна. Това означава, че тя е преходна между горските райони характерни за Западна и Югозападна Европа и териториите със степна растителност, които са характерни за Източна Европа и централните части на Азия.

На територията на природен парк „Русенски Лом“ се намира единственото находище на Сибирска телчарка и Диекианов лопен в България. Сибирската телчирка се среща на територията на България. В страната той е установен за пръв път през 1997 г.

Особен интерес представляват ендемичните видове, които се срещат тук. Установени са един български и пет балкански ендемични растителни видове. Характерен представител на степната растителност е Йоановото коило, което е един от разпространените в природния парк видове.

Въпреки че основната цел на националния парк е опазването на богатството от широколистни екосистеми, тук интерес представляват и ливадните растения. По ливадите и поляните, които се намират в парка са установени над 700 вида висши растения. Тук се срещат и голям брой редки и застрашени от изчезване видове.

Значителен е броят на растенията, които присъстват в Червената книга на България.

Фауна (Животински Свят)

Фауната е много разнообразна. Специални проучвания на безгръбначните в района на Природен парк „Русенски Лом“ не са извършвани.

Между **безгръбначните животни** интерес представляват карпатския скорпион и сколопендрата. Сред насекомите могат да се открият малка богомолка, няколко вида редки и защитени бръмбари, като еленов рогач, бръмбар носорог, дъбов сечко. От пеперудите — лястовича опашка, мъртвешка глава, полумесец, малък черен аполон и др. Районът на Ломовете е обявен за важно място за пеперудите в България.

В реката могат да се срещнат **22 вида риби**, а освен това раци, охлюви и миди. Още 10 вида земноводни (от които 5 защитени) и 19 вида влечуги населяват Долината. Особена зоогеографска стойност имат ноното гушчерче, което е и единствен представител на геконите в България, и коравецът, известен още и като безкрак гушчер. Срещат се два вида сухоземни костенурки, стрелец (синурник), петнист смок и смок-мишкар, пепелянка, медянка. Спортният риболов е разрешен.

Паркът е истински птичи рай. Тук се срещат много птици, които са застрашени в цяла Европа, затова Ломовете са обявени за орнитологично важно място. Многобройните скални кухни, корнизи, тераси, пещерни антрета и площадки създават идеални условия за скалногнездещи птици, като скален орел, египетски лешояд, белоопашат мишелов, червен ангъч, ловен сокол, обикновена и степна ветрушка, скален гълъб, бухал, белогръд бързолет, и други. Съчетанието на скали, вода, гора, ливади създават условия за обитаване на още много птици, като малък креслив орел, ястреб, осояд, горска улулица, дългоуха сова, чапли. Почти всички видове кълвачи огласят гората. От установените над 190 вида на пернатия свят, които се срещат в парка, тук гнездят 110 вида. Останалите са прелетници, зимни гости и случайни посетители. Интересно е да се отбележи, че докато в Средна Европа черният щъркел вие гнезда по стари дървета в горите, в България гнезди почти изключително по скалите.

От 90-те вида **бозайници** на територията на България, в долината са установени 70. Те са твърде разнообразна група, както по местообитание, така и по начин на живот. Някои са свързани повече или по-малко с водата: видра, ондатра, воден плъх, малка водна земеровка. Голямото мнозинство, особено земеровки и гризачи, водят наземен или полуподземен начин на живот, а някои, като къртицата и сляпото куче — изцяло подземен. Прилепите са свързани с пещери и скални цепки, някои с дървесни кухни или разнообразни укрития по жилища, без обаче да са обвързани близко с човека. Съжители на човека са домашната мишка и два вида плъха. Много други насекомоядни и гризачи могат да се преместят временно към селища и сгради, през неблагоприятния зимен сезон. Дървесен начин на живот имат катерицата и сънливците, в ниши и дупки, главно с южно изложение.

Значението на парковата територия е много високо за хищните бозайници (12 вида) и е своеобразен оазис за тях. Установените 26, от общо 29 вида прилепи за България (над 86 %), включват представители и на двете биологични групи по отношение на тяхното размножаване т.е. видове обитатели на пещерите и видове обитатели на старите гори с хралупати дървета. В Парка обитават 14 вида бозайници, обект на лов. От тях пет вида са с доказани качества — благороден елен, сърна, дива свиня, дива котка и вълк.

Скален манастир Дядо Ивановата чука – Ветово

Дългосрочните цели за опазване на резервата са описани в „План за управление на резерват Бели Лом“

МАМУЛА

Категория: Природна забележителност

Местоположение: Област: Русе, Община: Ветово, Населено място: с. Писанец

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Русе.

Цели на обявяване: Опазване на скални образувания.

Скално образувание "Мамула" е обявено за природна забележителност, то е разположено край основите на моста при село Писанец, област Русе. Скалният феномен е наречен от местното население "Мамула" най-вече заради формата си, силно наподобяваща царевичен кочан, т.е. мамул.

ОСТРАТА СКАЛА

Категория: Природна забележителност

Местоположение: Област: Русе, Община: Ветово, Населено място: гр. Сеново
Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Русе Площ: 35.69 хектара

РИБАРНИЦИТЕ

Категория: Защитена местност, площ: 51.19 хектара. Местоположение:
Област: Русе, Община: Ветово, Населено място: гр. Ветово
Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Русе Документи за обявяване:

Цели на обявяване:

Опазване на местообитания на червен (ръждив) ангъч (*Tadorna ferruginea* Pall.

Защитена местност „Рибарниците“ Обхваща площ от 511 декара рибарници и горска площ около тях, разположени по десния бряг на река Бели Лом в землището на град Ветово, Област Русе. Рибарниците са частна собственост и се използват за рибовъдство. Оградени са с високи скални венци от изток, където се намират останки от скална църква. Намират се на 3 км южно от Ветово и до тях се стига по асфалтов път. Другият подход за рибарниците е от град Цар Калоян, Област Разград – намират се на 8 км от градчето. Рибарниците представляват интересно място за екотуризм, наблюдение на птици и фототуризм. Разположени сред красива природа, те са място, което се обитава и използва за хранителна база от много видове водолюбив и скалогнездещи птици. Найинтересни са черен щъркел, червен ангъч, гарван гробар, бухал, белоопашат мишелов, почти всички видове кълвачи. В реката и около рибарниците се среща видра. Рибарниците отстоят на 3 км от Резерват „Бели Лом“ и буферната му зона. Разстоянието от тях до с. Писанец надолу по течението на реката е около 5 км и представлява едно от най-красивите, диви и привлекателни места на „Ломовете“. Черния път се движи по десния бряг на реката и минава през останки на средновековното селище „Малкото градище“.

Изглед към рибарниците от дъното на голямата пещера

РУСЕНСКИ ЛОМ

Категория: Природен парк,

Местоположение: Област: Русе, Община: Ветово, Населено място: с. Писанец. Площ: 3408.0 хектара.

Попада на територията на следните Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Русе.

Цел на обявяване: Опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и културноисторическото наследство.

При образуването на характерния релеф на Дунавската равнина основна роля играе образуването на Алпо-Хималайската планинска система. Стара планина е част от тази планинска система. При нагъването на слоеве на земната кора, при образуването на планинската верига, е оказан натиск на териториите, които са се намирали близо до възникващите планини. Това е и причината за възникването на многото десни притоци на Дунав, които водят началото си от Стара планина. На това нагъване на горните слоеве от земната кора се дължи и характерната форма на речните долини в Дунавската долина. Смята се, че днешната Дунавска равнина преди около 120 млн.г. е представлявала дъно на воден басейн. Когато той престава да съществува на територията му остават много утаени варовикови скали.

На това се дължи релефното разнообразие на Дунавската равнина и в частност на териториите на природен парк „Русенски Лом“. Образува са се множество пещери и други карстови образувания. За териториите с варовикова основа е характерно изключително разнообразие на биологичния свят.

Причина за разнообразието на живата природа в парка е и специфичния климат на района. За зимните месеци са характерни сравнително ниски температури. Пролетта

настъпва по-късно, отколкото в други райони. Годишните температурни амплитуди са по-високи отколкото на други места на такава географска ширина. Лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта. В района се наблюдава температурна инверсия. Инверсията се изразява в това, че тук зимните температури са по-високи от тези в останалата част на Дунавската равнина, въпреки че паркът е разположен в по-северните части.

ЛОМИЯ

Защитена местност „Ломия” като местоположение обхваща гр. Ветово, с. Кривня и гр. Цар Калоян. Площта на местността е 2783,000 дка, горски фонд. Стопанисва се от ДЛС „Дунав” – гр. Русе, ОГТД „Ветовска гора” ЕООД и ДГС “Разград”.

Заповед за обявяване: Заповед № 764 от 19.08.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда, прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-520 от 12.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите.

Режими: Забранени са строителство на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа; разкриване на кариери, изменение на водния режим на реките и естествения облик на местността; лагеруване и палене на огън извън определените места; ловуване; залесяването с неприсъщи за района дървесни видове.

Културно-историческо наследство

Най-старите следи от човешко присъствие в местността датират от старокаменната епоха. Открити са останки от Античността. На много места има следи от тракийски селища и светилища. Земята на природния парк стават част от Римската империя през 1 век след Завоевателната кампания на Траян.

По-късно териториите били отвоювани от прабългарите. Те също издигнали няколко укрепления, които служели за отбрана срещу набезите от страна на Византия. Във времето точно след пристигането на прабългарите близо до територията на днешния парк се е намирал основния център на държавата.

До природния парк се намира археологическият резерват "Скални църкви". Той е разположен в село Иваново и основния обект, който е включен в него е манастирът „Св. Архангел Михаил“ („Затрупаната църква“). Манастирът е бил основен културен и църковен център на областта през късното Средновековие. Голям е броят на църквите на територията на природния парк, като общия брой действащи и нефункциониращи храмове е над 30.

Тук се намира и археологическият резерват "Средновековен град Червен", който се намира в село Червен. Някога на мястото на днешното село се е намирал един от основните културни центрове в североизточната Дунавска равнина.

Тук е и единственият действащ в България скален манастир край село Басарбово - „Св. Димитър Басарбовски“.

Дългосрочните цели за опазване на резервата са описани в „План за управление на резерват Русенски Лом“.

Списък със значимите археологически обекти и архитектурни паметници и исторически места в прилежащите на резервата територии:

№	Наименование на обекта
1.	Крепостта „Синград“
2.	Скални манастири в района на Ветово
3.	Ивановски скален манастир „Св. Архангел Михаил“
4.	Антична крепост „Сиври канара“
5.	Могили
6.	Палеолитно находище „Черна пещера“
7.	Тракийско антично и средновековно селище в местността „Кадийца“
8.	Скални килии
9.	Паметник на загиналите във войните
10.	Паметник на миньора
11.	Паметник на загиналите в Първата Световна война и Балканската война
12.	Паметник на Тома Робев и Никола Симеонов
13.	Скалният манастир „Църквата”/”Черквата”/
14.	Скалният манастир „Калугерица“
15.	Скалният манастир „Торлашкият манастир“

3.4.3 Лечебни растения

- **Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количествата и състоянието на ресурсите**

Лечебните растения са важна част от природните растителни ресурси и национално природно богатство. Те имат важно място в бита на повечето български домакинства, а през последните десетилетия добиват и важно икономическо значение. За да се опази и съхрани този ресурс, то той трябва да се ползва устойчиво, в количества и по начин които не водят до трайно намаляване на генетичния или ресурсния им потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения.

България е единствената страна в ЕС, която има специализиран Закон за лечебните растения и две свързани с него наредби. Според изискванията на чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения към общинската програма за опазване на околната среда се разработва специален раздел "Лечебни растения", което е задължение на кмета на общината.

Разделът „Лечебни растения“ към ОПООС на община Ветово е разработен на основание чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) и чл.79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Спазени са изискванията на действащото в момента

законодателство по отношение на биоразнообразието и лечебните растения, в т.ч. и изискванията на чл. 55 от ЗЛР относно съдържанието на раздела.

Целта на раздел „Лечебни растения” е да осигури опазване на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси на територията на община Ветово, като планира ползването, така че то да бъде екологосъобразно и устойчиво.

Дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки са във връзка с целите на общината в тази насока:

- Опазване на естествените находища на лечебни растения в община Ветово от увреждане и унищожаване;
- Осигуряване на устойчивото ползване на лечебните растения, недопускащо намаляване на генетичния и/или ресурсния им потенциал;
- Постигане на ефективно прилагане на изпълнителната и контролна дейност на община Ветово в съответствие с изискванията на Закона за лечебните растения и наредбите към него.

„Ресурси от лечебни растения” е съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди“.

Лечебните растения участват в състава на дървесни, храстови и тревни съобщества, като в някои от тях доминират, заемат обширни територии и придават облика на растителността. Други имат много ограничено разпространение, единични находища и са с природозащитна значимост. Лечебните растения формират и участват в местообитания с консервационна значимост, включени в мрежата Натура 2000.

Като част от биоразнообразието на страната, лечебните растения са подложени на редица заплахи: влошаване, фрагментация и загуба на местообитания; прекомерно използване и неспазване на правилата за опазване на находищата и видовете; замърсяване на въздуха, водата и почвата; ниската численост и ниска плътност на индивидите в някои популации; климатични промени и др.

Законът за лечебните растения (обн., ДВ, бр. 29/ 2000 г.) е специализиран ресурсологичен закон, който регламентира дейностите по опазване и ползване на лечебните растения, задълженията на физическите и юридическите лица и на органите на държавната и местната власт.

Основната цел на закона е осигуряване на условия за дългосрочно устойчиво ползване на лечебните растения на територията на страната. Към него има списък със 739 вида лечебни растения.

Законът допуска два вида ползване – за лична употреба и за стопански нужди.

Местоположение на естествените находища на лечебни растения в община Ветово

Основен фактор при определяне значимостта на даден вид лечебно растение за населението на общината е пазарът, търсенето и изкупната цена. Изхождайки от този факт, като значими могат да се определят следните видове лечебни растения, по начина им на ползване:

№	Вид	Употребявана част	Срещаемост	Местонахождение

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕТОВО ЗА ПЕРИОДА 2022-2028 г.

1	Коприва	корени и листа	На петна	Цялата Община
2	Тросък	корени	На петна	Цялата Община
3	Глог	Цвят, плод и листа	На групи	гр. Ветово, гр. Сеново и Глоджево
4	Великденче	Стръкове	На групи, на петна	
5	Врабчови чревца	Стръкове	На групи, на петна	Цялата Община
6	Змийско мляко	Стръкове	По единично, на петна	Цялата Община
7	Липа	Листа и цвят	Горски площи, по единично в населените места	Цялата Община
8	Тръмбъз	Плод и цвят	По единично, на петна	Цялата Община
9	Жълт кантарион	Стръкове	По единично, на петна	Цялата Община
10	Дяволска уста	Стръкове	По единично, на петна	Цялата Община
11	Бъзак	плод	На петна	гр. Ветово
12	Орех	плод	По единично	Цялата Община
13	Шипка	плод	По единично, на петна, на групи	Цялата Община
14	Кестен	Плод	По единично в населените места	Цялата Община
15	Мащерка	Стръкове	По единично, на петна	гр. Ветово и Глоджево
16	Лайка	Цветните кошнички	На петна	Цялата Община
17	Малина	Плодове и листа	На петна	Цялата Община
18	Горска ягода	Плодове и листата	Разпръснато	Цялата Община
19	Акация бяла	Цвят	На групи	Цялата Община
20	Бабини зъби	Стръкове	На групи	Цялата Община
21	Върбинка	Стръкове	На групи	Цялата Община
22	Върба бяла	кори	По единично	Цялата Община
23	Глухарче	Корени и стръкове	На групи	Цялата Община

24	дъб	кори	По единично	Цялата Община
25	Еньовче	Стръкове	На групи	Цялата Община
26	Жиловлек	Листа	На групи	Цялата Община
27	Комунига жълта	Стръкове	На петна	Цялата Община
28	Камшик	Стръкове	На групи	Цялата Община
29	Лепка	Стръкове	На петна	Цялата Община
30	Лопен	Стръкове	На групи	Цялата Община
31	Маточина	Стръкове	На групи	Цялата Община
32	Оман черен	корени	На групи	Цялата Община
33	Равнец бял	Стръкове	На групи	Цялата Община
34	Риган	Стръкове	На групи	Цялата Община
35	Слез	Стръкове и листа	На групи	Цялата Община
36	Пелин	Стръкове	На групи	Цялата Община
37	Хвощ	Стръкове	На групи	Цялата Община

Не по малко значими са и останалите видове, които не предизвикват голям интерес сред билкозаготвителите, но срещат доста често на територията на общината.

Под **лични нужди** се разбира количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- а) корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг;
- б) стръкове – до 2 кг;
- в) листа – до 1 кг;
- г) кори – до 0,5 кг;
- д) цветове – до 0,5 кг;
- е) семена – до 0,1 кг;
- ж) плодове – до 10 кг;
- з) пъпки – до 0,5 кг;
- и) талус – до 1 кг.

Събирането за стопански цели е събирането на билки в големи количества за търговски цели или преработка. Събирането за стопански цели се извършва от физически и/или юридически (билкозаготвители) лица, след издаване на разрешително и заплащане на такса за ползване, преди да започне събирането на съответните билки. В билкозаготвителните пунктове се изкупуват само билки, за които е издадено разрешително

по чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения, когато билките са събрани от диворастящи лечебни растения. Позволителните придружават събраните количества билки в пунктовете.

Видове лечебни растения на територията на общината

С най-голямо разпространение в община Ветово са следните лечебни и защитени растения: жълт равнец, камшик лечебен, полски и горчив пелин, червен глог, жаблек, изсипливче, червен и жълт кантарион, гингер, маточина, шипка, черен бяз, бязак, живовляк, дива тиква, обикновена леска, мразовец (есенен минзухар), смрадлика, мъждрян, лечебен росопас, бръшлян, обикновена луличка, лечебна комунига, машерка, мента, гръмотрън, риган, драка, пипериче обикновено, чобанка, телчарка, пача трева, пълзящо прозорче, иглика, трънка, дребнолистна липа, трабузан/бабини зъби, подбел, лопен, върбинка лечебна, великденче, миризлива теменуга, бодлив залист, нисък тревист бяз, бяла върба, черно кучешко грозде, черен оман (заралистче), коприва обикновена, вратига и много други.

Макар и не много добри, поради малкия дял на горските територии, има условия за добив на известни количества диворастящи плодове, някои горскоплодни култури (орех и лешник) и диворастящи гъби.

Списък на лечебните растения на територията на община Ветово

№	Вид	Очаквано (прогнозно) количество/ тона	Количество по чл. 5 от Наредба № 2/2004 г.	Период на възстановяване чл.6 от Наредба № 2/2004 г.
1	Коприва -Корен - лист	90 70	63 49	2 години Не е необходим
2	Троскот -Корен	40	31.5	Не е необходим
3	Глог червен Crataegus топодупа Jacq.			

	 -цвят -плод -листа	20 55 25	14 38.5 17.5	Не е необходим Не е необходим Не е необходим
4	Великденче лечебно <i>Veronica officinalis</i> L. -стръкове	15	10.5	Не е необходим
5	Врабчови чревца <i>Stellaria graminea</i> L. -стръкове	30	21	Не е необходим
6	Змийско мляко <i>Chelidonium majus</i> L. -стръкове	30	21	Не е необходим
7	Липа дребнолистна <i>Tilia cordata</i> Mill. 			

	-цвят -листа	50 40	35 28	Не е необходим Не е необходим
8	Тръмбъз <i>Sambucus nigra</i> L. -цвят -плод	17	11.9 21	Не е необходим Не е необходим
9	Жълт кантарион <i>Hypericum perforatum</i> L. -стръкове	50	35	Не е необходим
10	Дяволска уста <i>Leonurus cardiac</i> L. -стръкове	30	21	Не е необходим
11	Бъзак <i>Sambucus ebulus</i> L. -плод	60	42	Не е необходим
12	Орех 			

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕТОВО ЗА ПЕРИОДА 2022-2028 г.

	-плод	25	17.5	Не е необходим
13	Шипка <i>Rosa canina</i> 			
	-плод	50	35	Не е необходим
14	Кестен 			
	-плод	30	21	Не е необходим
15	Мащерка <i>Thymus callieri</i> Borb. 			
	-стръкове	80	56	Не е необходим
16	Лайка <i>Chamomilla</i> 			
	-цветните кошнички	8	5.6	Не е необходим
17	Малина <i>Rubus idaeus</i> L.			

	 -плодове -листа	8 15	5.6 10.5	Не е необходим 1 година
18	Горска ягода <i>Fragaria vesca</i> L. -плодове -листа	6 10	8.4 7	Не е необходим 1 година
19	Акация бяла <i>Robinia Pseudoacacia</i> L. -цвят	35	24.5	Не е необходим
20	Бабини зъби <i>Tribulus terrestris</i> -стръкове	15	10.5	Не е необходим
21	Върбена <i>Verbena off.</i> L. -стръкове	10	7	Не е необходим

22	Върба бяла Salix alba L. -кори	20	8	Не е необходим
23	Глухарче Taraxacum off. -корени -стръкове	12 10	8.4 7	Не е необходим
24	Дъб Quercus sp. -кори	19	7.6	Не е необходим
25	Еньовче Galium verum -стръкове	13	9.1	Не е необходим
26	Жиловлек Plantago sp.			

	 -листа	25	17.5	Не е необходим
27	Комунига жълта Melilotis off. -стръкове	15	10.5	Не е необходим
28	Камшик Agrimonia eupatoria -стръкове	16	11,2	Не е необходим
29	Лепка -стръкове	20	14	Не е необходим
30	Лопен Verbascum densiflorum -стръкове	14	9.8	2 години

31	Маточина Melisa off. L. - стръкове	15	10.5	Не е необходим
32	Оман черен Symphytum off. -корени	18	12.6	Не е необходим
33	Равнец бял Achilea milefolium -стръкове	10	7	Не е необходим
34	Риган Origanum vuig. - стръкове	12	8.4	Не е необходим
35	Слез Malva silvestris -стръкове -листа	10 20	7 14	Не е необходим

36	Пелин <i>Artemisia absinthium</i> L. 			
	-стръкове	15	10.5	Не е необходим
37	Хвощ <i>Equisetum arvense</i> 			
	-стръкове	10	7	Не е необходим

Посочените в таблицата данни не са с постоянен характер. Във времето лечебните растения сменят естествените си местообитания и променят количествата си. като основна причина за тези промени е влиянието на човешкия фактор, като извършените сечи в горските насаждения, почиствания и корекции на речните корита, събирането на лечебни растения за лични и промишлени нужди и др. За поддържане на по-голяма адекватност и осъществяване на необходимия контрол от страна общината е необходимо Проекта "Лечебни растения" към общинската програма за опазване на околната среда да бъде актуализирана.

Прогнозно количество на ресурсите

При проучването на находищата през вегетационен сезон 2008 в Община Ветово е установено, че приблизителните количества билки които могат да бъдат събрани в килограми свежо тегло възлизат на малко над 35 тона годишно. Количеството на билките, които могат да бъдат събрани, без да се нарушава състоянието на находищата и възстановителната способност на вида е значително по-малко – малко над 26 тона.

По данни на РИОСВ-Русе предмет на стопанска дейност в района на обхвата на инспекцията са следните билки: обикновена коприва (корени, листа), трескот (корени), липа (цвят, листа), бяз (цвят, плод), глухарче, врабчови чревца, мащерка, бял равнец, шипка (плод), слез, обикновен глог (цвят с листа, плодове), змийско мляко, обикновен пчелинок, маточина, репей, бръшлян и някои др.

Изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва в билкозаготвителни пунктове. Съхраняването на изсушени билки се извършва в складове за билки. Изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, са определени в Наредба №5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки.

- **Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите**

Със заповед по чл.10, ал.1, 2 и 3 и чл.14 от ЗЛР на Министъра на околната среда и водите. ежегодно се определя специален режим за опазване и ползване на защитените лечебни растения в която се определят допустимите за събиране количества билки от естествените находища извън територията на националните паркове на конкретни видове лечебни растения и се въвежда забрана за събирането на билки от естествените им находища на определени видове лечебни растения;

Контрол по изпълнение на заповедта за територията на община Ветово се осъществява от РИОСВ Русе.

„Природозащитно значими“ или „консервационно значими“ видове са видовете диворастящи растения, които са уязвими или под заплаха от изчезване и се нуждаят по една или друга причина от мерки за защита. Според степента на застрашеност на видовете в определен географски обхват се създават локални, национални и т.н. Червени списъци.

Консервационно значимите видове лечебни растения в България са няколко десетки. Те оформят различни групи в зависимост от: степента им на застрашеност; нормативната рамка за защита, нивото на заплаха – национално, европейско и глобално; разрешената степен на ползване и т.н.

Необходимо е винаги да се има предвид, че и широко разпространени видове лечебни растения, при неправилно събиране и/или изчерпване на находищата до край, могат бързо да намалеят, да станат редки или уязвими и да се окажат в риск от унищожаване. Затова е важно да се опазват и ползват правилно, така че находищата да имат възможност да продължат да съществуват през следващите години и да се възобновяват.

Ползването на лечебните растения трябва да бъде съобразено с разпоредбите на действащото в страната национално и европейско законодателство.

„Стопански значими“ видове лечебни растения

Тези видове имат много добри запаси в природата или се култивират, което позволява събиране на големи количества. Това са: липа, коприва, жълт кантарион, глог, мента, маточина, лавандула, лайка, диланка, шипка, трънка, къпина, малина, хвойна и др.

Лечебните растения в региона на Община Ветово, се срещат изключително около пътните артерии, синуриите на поземлените имоти, пасища и мери, запустели и необработени участъци, в горския фонд (ДГФ), Общински горски фонд (ОГФ) или в частните горски парцели, както и в прилежащите селищни системи около дворовете.

Биологически неоправданата експлоатация на лечебните растения, вследствие на тяхното неправилно събиране, е една от негативните страни на антропогенния фактор. Това от своя страна води до влошаване състоянията на техните естествени местообитания и находища.

Лечебни растения под специален режим

На основание чл.10, ал.1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения допустимите за събиране количества билки (в килограми сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове на следните видове лечебни растения са:

Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)

Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.)

Иглика лечебна (*Primula veris* L.)

Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra)

Лазаркиня, Еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)

Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)

Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)

Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)

Тлъстига лютивя, жълто прозориче (*Sedum acre* L.)

Кисел трън обикновен (*Berberis vulgaris* L)

Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex)

Не се разрешава събирането на тези билки извън определените за годината райони, както и в количества, по големи от определените квоти.

Съгласно приложението към заповед №РД – 135 от 04.02.2022 за територията на област Русе е отпусната квота, в т.ч. и за община Ветово за следните видове и части на лечебни растения:

Божур червен	цвят	100 кг;
Зърнастец елшовиден	кори	0 кг;
Иглика	цвят	100 кг;
Кисел трън	плод	0 кг;
Лазаркиня	стрък	0 кг;
Лудо биле	лист	0 кг;
Ранилист	стрък	100 кг;
Решетка	корен	0 кг.

Със същата заповед е забранено събирането на билки от естествените им находища на следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче обикновено (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L.ssp. *aristatus*)
- Какула едрочветна (Конски босилек) (*Salvia tomentosa* Mill.)

- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng.)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, (Жълт мак, Рогатец) (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scardica* Griseb.)
- Пищялка панчиchieва (*Angelica pancicii* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link.) Jansz)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis* sp. *Diversa*)
- Смилен жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench.)
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.)

Bernh=L.selago)

- Цистозира (кафяво водорасло) (*Cystoseira barbata* (Good. et Wood. Ag.)

Ограниченията и забраните не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.

Състоянието на находищата от лечебни растения в Община Ветово може да се определи, като благоприятно, но в риск, тъй като извън границите на населените места голям процент от територията е заета от агроценозите на обработваемите земи. Направеният преглед на състоянието на най-важните лечебни растения в общината определя главните и оперативни цели на управление, свързани с опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и на видовете лечебни растения, като създава предпоставки за развитие на следните приоритети с отношение към този сектор:

1. Развитие на екотуризъм и съпътстващи дейности. Това допринася за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и екологосъобразния начин на ползване на ресурсите чрез опазване на дивата природа, както и на нейното разумно и устойчиво използване от местното население.

2. Превръщането на природните дадености в поминък за част от населението.

3. Осъществяване на образователни дейности за постигане на устойчиво развитие и добро управление, свързано със съхраняване на природата и нарастването на дела на лечебните растения в местната икономика.

4. Устойчиво и балансирано развитие на земеделието, в т.ч. и в посока за култивиране на диворастващи лечебни растения и превръщането им в основа за развитие на малък бизнес.

• **Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Мерките, които община Ветово предприема за опазване на лечебните растения на цялата територия, се изразяват в следното:

- Въвеждане на ограничения за достъп на хора и животни до естествените местообитания на лечебните растения.
- Осъществяване на контрол при издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения от естествените им находища на основание чл. 21, ал. 2 от закона за лечебните растения.
- Ограничаване на добива на лечебни растения.
- Информирание на населението чрез писмени съобщения и съобщения по местната радио уредба относно забрани за беритбата, изкореняване и продажба на лечебни растения под специален режим на опазване и ползване на защитените видове.

Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

- Съобразяване на издадените разрешителни за ползване, съгласно състоянието на ресурса.
- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения.
- Въвеждане на тарифа за събиране на билки от терени общинска собственост
- Обследване, картиране и оценка на ресурсите от лечебни растения
- Обучителни и разяснителни мероприятия сред населението, с цел запознаването му с начините за правилно събиране на билки от лечебни растения, за да се гарантират минимални условия за правилно възпроизводство на популациите.

Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от общински съвет в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земите включени в Държавния фонд. Към момента има приета от Общински съвет Ветово **Наредба № 8 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и права на територията на Община Ветово (Приета с Решение № 484 по Протокол №35/26.11.2021 г. на Общински съвет – Ветово)**, в която в Раздел V Такса за административни услуги: (2) За извършване на услуги, предоставяни от отдел „Общинска собственост и стопански дейности“,

включващи административно-технически услуги по общинската собственост, административни услуги относно търговия, туризъм и транспорт, административни услуги по селско стопанство и екология и зелена система, се заплащат такси, определени в **Приложение №3**.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

- 1) вида на ползването;
- 2) разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
- 3) района или конкретното находище;
- 4) начина на ползване;
- 5) задължения на ползвателя.

При издаването на позволителни на територията на Община Ветово се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ Русе за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ Русе;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок (до 20 януари) за представяне в РИОСВ Русе на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Ветово;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;

Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

Извод в контекста на програмата за опазване на околната среда:

Община Ветово има феноменален природен потенциал за развитие на екотуризм, един от най-бързо развиващите се сегменти на туристическата индустрия в международен план. Особено внимание трябва да се обърне на развитие на форми с относително малко въздействие върху природата и другите ресурси, каквито са екотуризмът, селският туризъм и други форми на т.н. устойчив или алтернативен туризъм. На местно и регионално ниво трябва да бъдат изградени механизми за генериране на приходи и справедливо разпределение на ползите от екотуризма, за привличане на средства и достъп до финансиране, за подкрепа на малкия и среден екотуристически бизнес.

Мерки за опазване

- Дейности по поддържане и управление на пасища и ливади, като определяне на правилната пасищна натовареност и контрол, правилни срокове за косене на ливадите, почистване на дървесна и храстова растителност и др.
- Екологосъобразно земеделие и животновъдство.
- Екологосъобразно стопанисване на горите, така че да не се променя драстично тяхната екологична структура и оттам условията за различните видове лечебни растения.
- Дейности по опазване и възстановяване на ресурсите на лечебни видове.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Битови отпадъци

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Ветово, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

Община Ветово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Русе (РСУО). РСУО Русе взема решение по отношение на съоръженията за третиране на отпадъци, приема инвестиционната програма за развитие на РСУО, определя разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по рециклиране и приема единната цена на третиране на тон отпадък в регионалната система.

Оптималният сценарий за община Русе е „Регионален подход за управлението на отпадъците“. Този сценарий предвижда:

- Разделно събиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, едрогабаритни отпадъци и др. чрез осигуряване на съдове за събирането им, собственост на Регионалното сдружение, в което участва общината;

- Осигуряване на съдове за разделно събиране на рециклируеми отпадъчни потоци от домакинствата, собственост на Регионалното сдружение, в което участва общината; - Осигуряване на площадка и/или съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци – една за целия регион Русе или няколко за част от общините в зависимост от транспортните разстояния;

- Осигуряване на площадка и/или съоръжение за оползотворяване на биоразградими отпадъци, в т.ч. зелените отпадъци към Регионалната система за управление на отпадъците.

С прилагането му се осигурява постигане на заложените цели в програмата за управление на отпадъците на Община Русе, чрез сътрудничество на всички общини, включени в Регион Русе. Разходите за реализация на сценария се поделят пропорционално между участващите общини в зависимост от големината и икономическия им профил.

Предвид гореизложеното и факта, че целите по чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците следва да се постигат на регионално ниво, Община Русе смята, че инсталациите следва да се изграждат на нейна територия, и да обслужват всички общини членове на РСУО Русе.

Всички други общини членове на РСУО Русе поради сравнително по-малкото си население, респективно по малко-генерирано количество отпадъци нямат икономически и финансов интерес да инвестират самостоятелно в изграждането на допълнителна инфраструктура, обслужваща само тяхната територия, а дори и територията на две съседни общини.

В община Ветово има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата. Отпадъците се обезвреждат в „Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци за общините Русе, Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан”- гр. Русе.

Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци за общините Русе, Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан е изградено върху площ от 292,4 дка общинска земя, от които 25,4 дка са отредени за клетки за опасни отпадъци. Площадката на депото се намира в местността „Под Ормана“, източно от град Русе, на около 2 450 м от последните жилищни квартали на града и на около 2 500 м западно от село Николово. На територията на депото са изградени:

- 3 броя клетки (клетка I, II и III) за неопасни отпадъци, в които е предвидено да се депонират съвместно битови и производствени отпадъци, които нямат опасни свойства, — 2 броя клетки за инертни отпадъци (клетка VI и VII), и — 2 броя клетки за опасни отпадъци.

В границите на площадката на депото има свободни терени, предвидени за изграждане на още 2 броя клетки за неопасни отпадъци (клетки IV и V), както и на клетки за опасни отпадъци.

Депонирането на неопасни отпадъци се извършва съгласно условията на Комплексно разрешително №181-Н1/2010. Дневният капацитет на депото е 480 т/24ч. През периода 2018-2020 год. Община Ветово е депонирала количества:

Количества депонирани битови отпадъци, 2013-2015 год.

Източник	2018	2019	2020
Община Ветово	2112	2386	3975

Прогнозните количества битови отпадъци по фракции за региона се определят въз основа на морфологичния анализ на отпадъците за всяка от общините, Русе, Иваново, Сливо поле, Тутракан. За Община Ветово, участваща с 1 % от общия отпадък в региона се ползват усреднени стойностите на общините Иваново и Сливо поле.

На територията на общината няма инсталации за третиране на отпадъци. Към момента в РИОСОВ Русе няма представена информация, относно решаване на проблема със строителните и градинските отпадъци.

На територията на община Ветово няма изградени претоварни станции за битови отпадъци. Към момента в РИОСВ — Русе не е постъпвало инвестиционно намерение за изграждане на депа, претоварни станции и/или сепарираща инсталация.

Сметосъбирането и сметоизвозването се извършва в 6-те населени места на община Ветово – гр. Ветово, гр. Глоджево, гр. Сеново, с. Смирненски, с. Кривня и с. Писанец. Битовите отпадъци се извозват на регионалното депо за твърди битови отпадъци в гр. Русе.

Разделно събиране и третиране на отпадъците

Въведена е система за разделно събиране на Масово разпространени отпадъци към които се отнасят **Отпадъци от опаковки**. Процента население, обхванато от системите за разделно събиране е само 60% или 9712 обслужвано население.

Площадките и местата за разделно събиране на различните видове Масово разпространени отпадъци са разположени в 25 точки от по три контейнера тип „Бобър“.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Ветово следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими“) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Ветово и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци от домакинствата в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- за въвеждане на система за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци от общината.

Предвид разпоредбите на чл.34, ал.1 от ЗУО, и чл.23, ал.1 от Наредбата за управление на отпадъците на община Ветово, „Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно“. При изчислението на количествата образувани отпадъци от косене и поддържане на обществени зелени площи се спазват указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м²/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др. Анализите показва, че в община Ветово има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране.

Община Ветово участва в изпълнението на проект по ОП „Околна среда“ 2014 – 2020 за проектиране и изграждане на анаеробна инсталация за разделно събрани биоразградими отпадъци от общините Русе, Сливо поле, Иваново, Тутракан, Ветово, които са членове на Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО). Като съоръжението заработи се очаква до 2023 г. количеството на депонираните битови отпадъци да намалее с 52 % и да се удължи живота на регионалното сметище.

Очакваният екологичен ефект е намаляване на емисиите на парникови газове и ограничаване изменението на климата. Освен това ще има и преки икономически ползи. При преработката на биологичните отпадъци ще се произвежда биогаз, който ще се използва за получаване на електроенергия, която от своя страна ще се продава. Планирано е средствата от търговията с електричество да позволят самоиздръжката на анаеробната инсталация. По проекта ще бъдат закупени и доставени съдове за разделено събиране и специализирани транспортни средства. Намаляването на разходите за управление на отпадъците ще позволи на общините от сдружението да пренасочат финансов ресурс към други проекти и дейности.

Строителни отпадъци

Община Ветово има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградено депо или площадка за депониране/третиране на строителни отпадъци. Ниският прираст на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Отпадъците се извозват от собствениците им, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдовете за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до регионалното депо за битови отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и

изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци в община Ветово.

Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните отпадъци трябва да се събират в съдове тип „Вана” и да се транспортират до регионалното депо в Русе.

Община Ветово е поставила по един контейнер тип „Вана“ във всяко населено място на общината.

Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Русе. Община Ветово няма сключен договор с лицензирана фирма за събиране на опасните отпадъци от домакинствата. Необходимо е да бъде сключен такъв договор и да се организират кампании, чрез мобилни пунктове за събиране, транспортиране и третиране на опасните отпадъци от бита, в т.ч. – бои, масла, лепила, лекарства с изтекъл срок на годност, луминисцентни тръби, опаковки, съдържащи опасни вещества, химически препарати и др.

На територията на Област Русе залежалите растително-защитни препарати са събрани в ББ кубове. Тези, които бяха разположени на територията на Област Русе, са преместени на Регионалното депо за твърди битови отпадъци - град Русе.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др. Болнични отпадъци на територията на общината се генерират предимно в болнични заведения, лекарски кабинети, стоматологични практики и специализирани лаборатории.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. На територията на община Ветово не се генерират болнични отпадъци и няма система за тяхното събиране, транспортиране и третиране.

Утайки от ПСОВ

Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; рециклиране на фосфора; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране. При директното

оползотворяване на утайки в земеделието е възможно възникването на някои неудобства (емисии на миризми, възможни рискове за околната среда или нещо друго). От друга страна не бива да се забравя, че тази употреба зависи от земеделските стопани, които не са длъжни да приемат утайки, а и техните изисквания към качеството се променят според сезона. Очаква се нарастващите нужди от съвременно третиране на утайките, което да гарантира премахването на патогенните организми и контрола върху замърсителите, да доведат до използването на утайките върху земеделска земя само след тяхното предварително третиране, например компостиране и производство на висококачествен компост. Всички основни методи за третиране трябва да бъдат подробно разгледани по отношение на това дали са подходящи за предоставянето на устойчиво решение за управлението на утайките

Обезвреждане на отпадъците

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно. На територията на община Ветово няма площадки и съоръжения за третиране на битови отпадъци. Същите се събират и извозват на Регионалното депо в Русе, където директно се депонират.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община Ветово предвижда в бъдеще:

- Отделяне на биоразградимите отпадъци от общия поток битови отпадъци, чрез специални съдове и извозването им до инсталация за компостиране на Регионалното депо за отпадъци и разширяване на системата за фамилно компостиране.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток, чрез събирането и извозването им до Регионален център за съхранение на опасни битови отпадъци.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез въвеждане на система за разделно събиране и сключване на договор с организация по оползотворяването на тези отпадъци от всички населени места.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействия на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се

предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението посл. изм. и доп.).

Шумът е комплекс от звуци, които действат неблагоприятно върху човешкия организъм. Минималната звукова енергия, която при човека е в състояние да предизвика слухово възприятие, се нарича долен слухов праг и се означава с 0 децибела. Най- горната граница, при която човек възприема звука като болка, се нарича горен слухов праг или праг на болката и отговаря на сила на звука от 130 децибела при 1000 херца честота. Освен сила звукът се характеризира и с височина /честота/. Човешкото ухо може да възприема звуци с честота от 16 до 20 хиляди херца. Едно трептене в секунда е 1 херц. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда той е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Шумът и вибрациите по своето хигиенно значение са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда. Граничните стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето.

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

РИОСВ – Русе организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ.

В община Ветово няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

На територията на града няма работещи шумни предприятия и обекти, което спомага нивото на шума в различните устройствени зони да бъде в границите на допустимите норми.

Няма данни за наднормено излъчване на шум на територията на общината. Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за шумовите нива в община Ветово, като той представлява по-голямата част от общото шумово натоварване. Шумът, излъчван в околната среда от транспортните средства (автобуси и леки коли) е епизодичен с

ниво около 60 dBA. В определени моменти (форсиране на двигателя, звукови сигнали, затваряне на врати и др.) шумът е импулсен и може да достигне сравнително високи нива.

Увеличението на шумовия фон, предизвикано от транспорта, се дължи на два основни фактора: повишената моторизация на населението и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки и алармените системи на МПС; крайно недостатъчните мероприятия, насочени към намаляване на шума, в комбинация с липса на адекватен контрол на превозните средства за намаляване на шумовите нива.

Източник на шумово замърсяване на територията на общината е преди всичко остарелия автомобилен парк и незадоволителното състояние на пътните настилки.

За територията на община Ветово няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия, намиращи се в обособените производствени зони. Има различни локални източници на шум (работилници, търговски обекти, заведения и др.) с ограничен обхват на шумово въздействие. Няма данни за превишения на шума в жилищните зони. По отношение на шума в контролирания от РИОСВ-Русе регион резултатите от контролни проверки и от СПИ през 2019 г. показват спазване на нормативните изисквания от операторите по отношение на излъчвания в околната среда шум.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове на града и другите населени места:

- Липсата на околновръстни пътища, поради което целият транзитен моторен поток минава през населеното място;
- Липсата на защитни „зелени екрани“;
- Лошокачествена настилка;
- Двустранно плътно застрояване по главните улици; • Големи наклони на някои улици; • Остарелият автомобилен парк.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината. За намаляване на шума в урбанизираната среда, Общинската администрация следва да предприеме действия по регулиране на движението чрез планове за организация на движението.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците. *Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:*

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници
 - Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници.

- Йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване на производствения сектор към по-евтини технологии за снабдяване с топлоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди.

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарноохранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, ПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервиси, автогари, гари и летища и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат недостатъчно ефективни водопровод и канализация, инфраструктура, изградени типови постройки и възможности за поддържане на необходимата хигиена. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегне и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло.

Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” към Министерството на вътрешните работи, с което

се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве. Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото греење има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греење зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

На територията, контролирана от РИОСВ-Русе са обособени три локални мониторингови станции (ЛМС) за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон – в гр. Русе, гр. Силистра и с. Самуил. Друга близко разположена ЛМС е монтирана в гр. Тервел. Данните постъпват в системата и се публикуват ежедневно на интернет страницата на ИАОС.

РИОСВ-Русе не извършва радиационен контрол. Данните за радиологичните характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми се събират и обработват от ИАОС.

На територията на община Ветово няма изградени обекти и други антропогенни източници, които са доказани замърсители, допринасящи за промяна в радиационната обстановка. Не са известни данни за разположени на територията на общината значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон. Наблюденията и контролът на радиационните параметри е част от основните компоненти на околната среда. Дейностите, свързани с този контрол са непрекъснати и периодични и от изключително значение за опазване качеството на околната среда.

Няма данни и за йонизиращи лъчения и негативни влияние върху здравето на хората и околната среда в община Ветово.

ИЗВОДИ :

○ Акустичната обстановка във всички селища на община Ветово е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.

○ Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределно допустимите норми.

○ Радиационният гама фон в област Русе, в частност и в община Ветово е в границите на характерните за страната фонови стойности.

○ Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица. Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения: - да информира населението за състоянието на околната среда; да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината; - да организира управлението на отпадъци на територията на общината; - да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;

- да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;

- да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;

- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;

- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;

- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;

- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;

- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак; - организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване; - предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;

- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;

- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;

- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;

- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в Областна администрация – Русе и РИОСВ – Русе отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт; - при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Отговорни за опазване на околната среда и управлението на дейностите с отпадъците са: Кмета на общината, Общинския съвет, Заместник-кмет, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Изпълнението на настоящата Програма за опазване на околната среда на община Ветово за периода 2021-2027 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Община Ветово планира създаване на общинска фирма за чистотата., която да поеме сметопочистването и сметоизвозването в общината. В момента тази дейност се изпълнява от външна фирма, като общината дофинансира услугата със 700 000 лв. годишно.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Ветово се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

Основни структурни единици в Община Ветово имащи значителна роля в процеса на реализация на политики, мерки и действия за опазване на околната среда са: - Отдел общински и стопански дейности в който са ангажирани един еколог и един експерт.

- Административно-правна дирекция:

Дирекцията извършва периодична подготовка на документация във връзка с публикуване на обществени поръчки по смисъла на ЗОП, както в регулярната дейност на общината, така и при изпълнението на проекти с европейско финансиране.

- Финансово-счетоводна дирекция

Дирекцията има ангажименти към дейностите по опазване на околната среда, при прогнозирането и планирането очакваните приходи и разходи при изпълнението на екологичната политика на Община Ветово. Генерира експертни мнения и становища по въпроси, свързани с данъчната политика, в т.ч. и при формирането на предложения за данъчни стимули и рестрикции за физически и юридически лица, по отношение опазването на околната среда.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове. Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

Община Ветово следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Русе, Иваново, Сливо поле и Тутракан.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С фирма "ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ" ООД — РУСЕ за получаване на:

- разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;

- разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;

- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Ветово поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Русе;

- ИАОС и Регионална лаборатория/РЛ/ - Русе към ИАОС;

- РЗИ – Русе към МЗ;

- „Басейнова дирекция” - „Дунавски район“ - Плевен;

- Областна администрация – Русе;

- „Областна дирекция земеделие и гори” – Русе, към МЗГ;

- Отдел „Статистически изследвания - Русе“ към НСИ;

- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – Русе;

- Областна дирекция по безопасност на храните – Русе и др.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците се организират и осъществяват от Общинска администрация – Ветово и назначените за целта служители. Разходите за тези функции в общинския бюджет се покриват предимно от приходите от такса „битови отпадъци“ и други собствени приходи на Общината.

Необходимостта от изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците и осъществяване на дейности, свързани с предотвратяване на последиците от климатичните промени, бедствия, аварии и катастрофи, пряко свързани с опазването на природата и околната среда ще постави остро въпроса за тяхното финансиране.

Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и

поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Ветово.

Изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците на регионално ниво ще постави въпроса за организиране и финансиране на тяхното разделно събиране и предвид чувствителността на населението към увеличаването на размера на такса „битови отпадъци“ трябва да се търсят алтернативни източници на средства. Що се отнася до приходите от такса „битови отпадъци“ може да се каже, че Община Ветово се придържа към последователна политика без да прави фундаментални промени по отношение на реализирането на средства от това перо. За периода 2018 – 2020г. постъпленията от такса битови отпадъци в общината са 860 000 лв.

За същият период изразходваните средства от бюджета на общината за дейности свързани с опазване на околната среда са 2 453 425лв.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда“, ПУДООС, ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

След приемането на България в Европейския съюз през 2007 г., проектното финансиране се превърна в основен източник на средства за различни инициативи както на частните субекти, така и на публичните институции. Независимо, че и преди това се наблюдаваше подобна практика по предприсъединителни фондове и други, то тя далеч не беше в познатите днес мащаби. В този смисъл се оформи цял модел на създаване на политики, базиран на инвестирането на средства от различните фондове на ЕС. Предимствата от този модел се изразяват в това, че в голям брой от случаите за инвестициите, които определена институция иска да реализира не са необходими средства от общинския бюджет и по този начин не натоварват данъкоплатеца директно. Това от своя страна дава възможност на местните власти (например) да насочат средства към сектори, които обикновено остават недофинансирани като водят определени политики основно през осигуряването на финансиране на различните програми. Независимо дали това само по себе си е докрай далновиден подход, то е факт че по отношение на публичното управление повечето публични институции използват европейските фондове като алтернативни източници за финансиране на своите бюджети. Създавайки синергия между тях се генерират условия и предпоставки за изграждане на по-ефективна и солидна политика във всеки един сектор в т.ч. и в този на опазването на околната среда. Друг основен плюс на тези източници на финансиране е, че не създават зависимост от централния бюджет и водят до осигуряване

на възможност за по-автономно управление на локално ниво. По тази линия пред Община Ветово са открити следните основни източници на финансиране:

5.3.1.1. Програми по структурните фондове на ЕС

Основните програми от структурните фондове на ЕС за актуалния програмен период 2014-2020, които осигуряват средства за финансиране на дейности в областта на околната среда са Оперативна програма „Околна среда“ и Програма за морско дело и рибарство. Други програми, които имат косвен принос към опазването на околната среда са Оперативна програма „Региони в растеж“, която подкрепя инфраструктурни проекти, Програма за развитие на човешките ресурси 2014-2020 г. през осигуряването на субсидирана заетост за уязвими групи (безработни младежи, лица с увреждания и др.). Практиката в областта показва, че общините на територията на страната се включват в осигуряване на заетост за стартиращи своята кариера младежи, които започват работа в общинските администрации (в т.ч. и в областта на екологията), докато лица с по-ниско образование биват включвани към общински звена за почистване. Оперативна програма „Добро управление“ също подпомага общинските администрации и други публични институции, повишавайки капацитета на публичните органи, което се използва и за цели за опазването на околната среда. Доколкото тези две програми имат косвено покритие и практически неизмеримо въздействие те няма да бъдат предмет на анализ.

➤ Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020

Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 продължава усилията на Оперативна програма „Околна среда: 2007-2013 по отношение на осигуряването на механизми и инструменти за опазване на околната среда. ОПОС 2007-2013 г. постигна солидни резултати по отношение на картирането на зоните от значение за Общността в сухоземната територия на България, като също така благодарение на нея се определи природозащитният статус на видовете и местообитанията. Със средства от ОПОС 2007-2013 г. беше разработена Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000 (НПРД).

Оперативна програма „Околна среда 2014 -2020 г.“ е насочена основно към изпълнение на приоритета за устойчив растеж на стратегията „Европа 2020“ и най-вече към следните елементи от определението за устойчив растеж:

- * изграждане на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин, като в същото време това не отнеме от добавената им стойност;
- * опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие;
- * възползване от водещата позиция на Европа в разработването на нови екологични технологии и производствени методи.

Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. допринася и за изпълнението на целите на „Европа за ефективно използване на ресурсите“, която е една от двете водещи инициативи (flagship initiatives) за устойчив растеж в рамките на стратегията „Европа 2020“.

Изпълнението на оперативната програма има за цел да допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове в България, което в унисон със стратегията „Европа 2020“ за 20% намаляване на емисиите на парникови газове спрямо нивата от 1990 г. Подобни мерки са предвидени във връзка с процесите на пречистване на отпадъчни води от

населените места и по-конкретно, такива които са свързани с изграждане/рехабилитация/реконструкция на съоръжения за третиране на утайки от ПСОВ и доставка на необходимо оборудване, вкл. на вече изградени ПСОВ. Програмата има пряк ефект и за намаляването емисиите на парникови газове.

Изпълнението на програмата е ситуирано в шест приоритетни оси, които са основните стълбове на програмата и дефинират различните приоритети пред нея.

1. Приоритетна ос 1 „Води“

Фокус на инвестициите по приоритетната ос:

- ✓ Изграждане на „В и К“ инфраструктура – средствата са насочени към агломерации с над 10 000 екв.ж.;
- ✓ Доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите;
- ✓ Оборудване на лаборатории на ИАОС и органите на Държавния здравен контрол за целите на мониторинга;
- ✓ Дейности, насочени към разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи във връзка с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ) и Рамковата директива за морска стратегия (РДМС).

2. Приоритетна ос 2 „Отпадъци“ Фокус на инвестициите по приоритетната ос:

- ✓ Мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците.

3. Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ Фокус на инвестициите по приоритетната ос:

- ✓ Мерки и дейности съгласно Националната приоритетна рамка за действие за мрежата Натура 2000.

4. Приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“

Фокус на инвестициите по приоритетната ос:

- ✓ Създаване на Национална система за управление на водите в реално време;
- ✓ Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т.ч. екосистемно базирани решения;
- ✓ Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения;
- ✓ Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с втори Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021-2027 г.;
- ✓ Мерки за превенция и управление на риска от свлачища;
- ✓ Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти и информационни кампании, свързани с превенция и управление на риска от наводнения и свлачища.

5. Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ Фокус на инвестициите по приоритетната ос:

- ✓ Преглед и анализ на общинските програми за КАВ;

- ✓ Подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ;
- ✓ Мерки за намаляване на количествата ФПЧ10 и азотни оксиди от основните източници на замърсяване.
- 6. Приоритетна ос 6 „Техническа помощ“
- ✓ Дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за управлението и изпълнението на ОП, вкл. за „затваряне“ на програмен период 2007 – 2013 г. и на програмен период 2014-2020 г.;
- ✓ Дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за комуникация и популяризиране на ОП;
- ✓ Дейности, насочени към укрепване и повишаване капацитета на бенефициентите

Кметовете на Русе, Сливо поле, Ветово и Тутракан сключиха партньорско споразумение за участие в екопроект „Мерки за подобряване управлението на отпадъците в общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово“. Той включва инициативи по подобряване, надграждане и използване на ресурсите по отношение на кръговата икономика в региона. За целта са предвидени редица дейности, сред които:

- създаване на мобилни центрове за рециклиране на отпадъци от домакинствата в Община Русе и Ветово;
- поставяне на съдове за рециклиране на строителни отпадъци във всяка от общините; - поставяне на съдове за разделно събиране и рециклиране на отпадъци в административните сгради на Община Русе и три училища в Сливо поле;
- закупуване на техника и съдове за рециклиране на биоразградими отпадъци в общините Русе, Тутракан и Сливо поле;
- провеждане на информационни кампании във всяка от общините с цел стимулиране на разделното изхвърляне на отпадъците от домакинствата.

Финансирането по проект „Мерки за подобряване управлението на отпадъците в общините Русе, Тутракан, Сливо поле и Ветово“ е на обща стойност 759 704,88 лв. и се предоставя по програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ от финансовия механизъм на Европейското политическо пространство (2014-2021).

Програми за трансгранично и транснационално сътрудничество

➤ Програма „LIFE“

Програма LIFE е разпознаваем финансов инструмент на Европейския съюз, който е предназначен да подпомага проекти за опазване на околната среда, природата и климата на територията на Съюза. Програмата е създадена с цел допринасяне за изпълнението, актуализирането и развитието на политиката и законодателството на Европейския съюз в областта на околната среда и климата.

Програмата е структурирана в две подпрограми, всяка от които обхваща по три приоритетни области:

I. Подпрограма „Околна среда“:

1. Околна среда и ресурсна ефективност;
2. Природа и биоразнообразие;
3. Управление и информация, свързани с околната среда.

II. Подпрограма „Действия по Климата“:

1. Сметчане на изменението на климата;
2. Адаптация към изменението на климата;
3. Управление и информация, свързани с климата.

Програмата отпуска финансиране за следните категории проекти:

1. „Традиционни“ проекти:

➤ „Пилотни проекти“ – проекти, в които се прилага технически похвати или методи, както и неприлагани такива преди това или в друга географска област, които предлагат ползи в областта на околната среда и климата. Иновативните подходи трябва да са по-ефективни от наличните и познати такива, и които впоследствие могат да бъдат възпроизвеждани и мултиплицирани в други територии

➤ „Демонстрационни проекти“ – това са проекти, които се осъществяват на практика, изпитват, оценяват и разпространяват действия, методики или подходи, които са непознати, неизвестни и неприлагани в различни географски, социални и икономически условия.

➤ „Проекти с най-добра практика“ – тези проекти прилагат подходящи, и икономически ефективни и съвременни практики, техники, механизми, методи и подходи, отчитайки под внимание специфичния контекст, в който се разработва и прилага проекта;

➤ „Проекти за информация, осведоменост и разпространяване“ са насочени към подкрепа на комуникацията, разпространението на информация и повишаването на осведомеността в областите на подпрограмите за околната среда и действия по климата.

2. „Интегрирани проекти“ – това са проекти за, които е характерно, че се изпълняват в голям териториален мащаб в областта на околната среда или климата, като са изисквани от специфичното законодателство на ЕС

3. „Проекти за техническа помощ“ – в същината си тези проекти имат за цел да осигуряват финансова подкрепа на кандидатите при изготвянето на интегрирани проекти посредством отпускането на безвъзмездни средства.

4. „Проекти за изграждане на капацитет“ – тези проекти представляват инструменти, които предоставят финансова подкрепа за действията, необходими за

изграждане на капацитета на държавите-членки (ДЧ), включително националните или регионалните звена за контакт на програма LIFE.

5. „Подготвителни проекти“ са проекти, определени основно от Комисията в сътрудничество с държавите-членки и са насочени към конкретни нужди за разработването и изпълнението на политиката и законодателството на Съюза в областта на околната среда или климата.

Програмата е отличен инструмент за осигуряване на средства за реализирането на множество проекти в подкрепа на опазването на околната среда.

За периода 2014-2020 програмата не е финансирала проекти в областта на опазването на околната среда, в които Община Ветово участва.

Анализът на данните показва, че Община Ветово не е използвала финансиране за провеждане на екологичните си политики през посочените транснационални и трансгранични програми. В случай на отворени мерки Община Ветово ще може да кандидатства и да изпълни проектите в следващия програмен период – 2021-2027, в които горепосочените източници на финансиране ще продължат да финансират проекти на публични институции в т.ч. и такива за опазване на околната среда.

Основните изводи сочат, че Община Ветово не се възползва в максимална степен от възможностите за външно финансиране. Те са подходящ инструмент, чрез който могат да се реализират множество проекти, които не могат да бъдат изпълнени с финансиране (само) от общинския бюджет.

В този смисъл може да бъде изведена силна препоръка по отношение на създаване (разширяване) на капацитет за системно проучване и идентифициране на финансиращите програми, както в национален така и в международен мащаб. Увеличаването на експертния потенциал в тази посока ще даде по-големи възможности на Община Ветово да идентифицира инструменти за провеждане на приоритетните за Общината политики, чрез подготовка и управление на проекти.

Средства от „Предприятията за управление на дейностите по опазване на околната среда“ (ПУДООС)

ПУДООС е пълен правопреемник на правата и задълженията на Националния фонд за опазване на околната среда, който е държавно предприятие по смисъла чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Предприятието е самостоятелно юридическо лице, създадено със Закона за опазване на околната среда, със седалище и адрес в гр. София. ПУДООС не формира и не разпределя печалба. Основен предмет на неговата дейност е реализация на екологични

проекти и дейности в изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда. Предприятието отпуска заеми за финансиране на екологични проекти и дейности на общини, физически и юридически лица, а също така финансира неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване политиката на Министерство на околната среда и водите, в областта на опазване и възстановяване на околната среда. Именно в това си качество то се явява източник на финансиране на местните политики и проблеми свързани с околната среда.

Като основна препоръка може да се изведе като приоритетна цел продължаването на сътрудничеството с ПУДООС за целите на успешното реализиране на политиките в областта на околната среда.

5.4. Информирание на обществеността

Информирането на обществеността цели повишаване на екологичната култура на населението и по-конкретно за опазване на околната среда, намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Община Ветово има добре функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Информирането на населението на община Ветово за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на ПУП.

Информацията се предоставя чрез публикуване в регионални и местни медии и на електронната страница на Община Ветово, провеждат се информационни кампании за опазване на околната среда. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично с обява в областен ежедневник, поставя се обява на таблото в сградата на Общината, изпращат се писма до всички НПО-та в града, които предварително чрез анкетно проучване са заявили, че желаят да бъдат информирани.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които община Ветово разработва и/или участва под някаква форма. Стремешът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

В резултат на проведените изследвания и анализи в хода на изготвяне на настоящия документ, на констатираните факти, регистрираните тенденции и направените хипотези, в тази част от текста се извършва оценка на вътрешните за Община Ветово силни и слаби страни, както и на външните за нея възможности и заплахи, които се разкриват в контекста на нейното развитие.

Селектираният подход за провеждането на оценката се базира на принципите, на които се основава SWOT-анализът. Неговата функционалност се състои в това, че дава възможност за създаване на условия за стратегическо планиране на развитието, както на публични, така и на частни организации. SWOT-анализът се основава на концепцията, че обектът на изследването трябва да се анализира в средите, в които функционира. В този

смисъл за обекта на изследване, а именно околната среда на община Ветово, се разглеждат особеностите на вътрешната среда - характеристики, както и на външната среда - фактори.

Фокусът на анализа по отношение на вътрешната среда попада на силните и слабите страни, докато по отношение на външната среда се разглеждат възможностите и заплахите, предмет на анализ.

Целта на конкретния анализ е двупосочна. От една страна, се цели установяване на това в кои направления от дейностите по опазване на околната среда Община Ветово демонстрира високи и оптимални резултати, къде може да се търси най-голям ефект и балансирано развитие на база наличните силни страни и перспективни възможности, които се задават от външната среда. От друга страна, се цели да се установи как може да се неутрализира или намали действието и негативните ефекти, които произтичат от слабите страни и външните заплахи.

След проведените обстоятелни анализи на наличната информация по отношение на съществуващите тенденции и процеси по компоненти и фактори на околната среда, се реконструират силните и слабите страни на Община Ветово в контекста на дейностите по опазване на околната среда, а също така и на възможностите и заплахите, резултат външни въздействия.

Между четирите квадранта съществуват зависимости, които индикират към определени организационни потребности и цели. Свързаността между силните страни и възможностите дава възможност да се проследят за механизмите, които водят до развитие. Зависимостта между слабите страни и заплахите, които произтичат от външната среда, формира основните проблеми, които могат да възпрепятстват развитието на организацията. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете пред развитието на организацията, докато връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

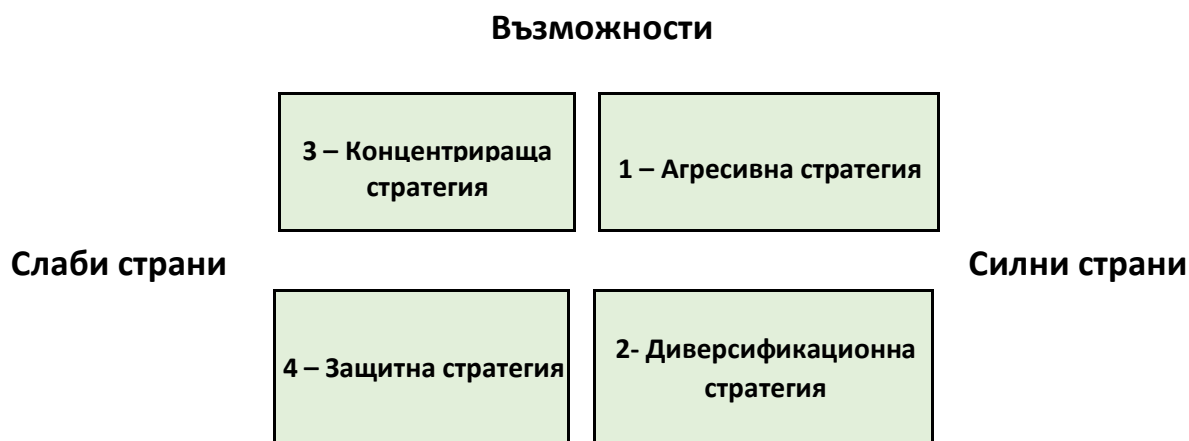
СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)
○ Красива природа и чиста околна среда. ○ Запазено биоразнообразие - флора и фауна, лечебни растения и диворастящи плодове.	○ Лошо състояние на част от елементите на техническата инфраструктура. ○ Амортизирана водопроводна мрежа.

○ Чист атмосферен въздух, липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда, на наднормен шум и йонизиращи лъчения. ○ Плодородна земя и благоприятни климатични условия за биологично земеделие и животновъдство. ○ Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на съвременните екологични изисквания. ○ Добре изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места на общината. ○ Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда. ○ Ниска екологична култура на населението. ○ Слабо развито био земеделие.	○ Липса на канализация и ПСОВ в селата. ○ Заустване на отпадни води в повърхностни водни обекти. ○ Основен източник на отопление в общината са твърдите горива. ○ Високо ниво на депониране на различни видове отпадъци, включително биоразградими и рециклируеми. ○ Липса на система за организирано събиране и оползотворяване на строителните отпадъци. ○ Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания. ○ Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти. ○ Отрицателен баланс между приходите и разходите за дейностите за чистота, озеленяване и управление на отпадъците
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
○ Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство. ○ Ресурси, традиции и потенциал за развитие на екологични производства в предприятия от хранително-вкусовата промишленост. ○ Изграждане на канализация и ПСОВ. ○ Използване на нови технологии за възстановяването на екологичното равновесие и за третирането и оползотворяването на отпадъците. ○ Съхранение на зелените системи и залесителни мероприятия.	○ Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори. ○ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и ○ увеличаване използването на твърди горива. ○ Незаконна сеч и браконьерство в горите. ○ Риск от горски пожари и природни бедствия. ○ Нарастващи разходи за управление и депониране на отпадъците, чистота и озеленяване.

○ Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. ○ Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ○ Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. ○ Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти. ○ Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда.	○ Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци”. ○ Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда. ○ Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждање на ресурсни проблеми. ○ Риск от ускоряване на ерозионните процеси. ○ Загуба на биоразнообразие от неконтролирани антропогенни дейности. ○ Непокриване на ветеринарно-санитарните изисквания за производство на животновъдна продукция. ○ Глобални пандемии и влошаване на епизоотичната обстановка.
--	---

На база на проведения SWOT-анализ и позициониране на обекта на анализ съобразно таблицата горе, е определена най-удачната стратегия с дейности за реализиране от Община Ветово в бъдеще, в контекста на въпросите по опазване на околната среда. Това е най-благоприятната стратегическа позиция (в първи квадрант), която се заема от агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията с дейности трябва да е построена така, че заемащата в нея площ само да се увеличава.

Координатна система за определяне на най-подходяща стратегия за Община Ветово, основаваща се на SWOT-анализа

От ключова значение за положителното развитие на община Ветово при реализацията и на политики за опазване на околната среда е да бъдат предвидени освен дейности за укрепване на силните страни и възползване от възможностите, също и такива за намаляване на слабите страни и ограничаване на заплахите.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Ветово според представите на населението и на общинското ръководство.

УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ В ОБЩИНА ВЕТОВО, ЧРЕЗ РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 7 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Устойчиво управление на околната среда в Община Ветово за осигуряване на добри условия за живот и работа, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Ветово в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението. За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в Община Ветово. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване и ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците *Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците*

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обезпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в Община Ветово.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на Община Ветово. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места в Община

Мярка 4.1: Развитие и оптимизиране на системите за мониторинг и подобряване качеството на атмосферния въздух

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Община Ветово

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Формулираните по-горе цели на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Ветово представят не само посоката на развитие на политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и базиращи за бъдещата стратегия за устойчиво развитие на общината. Постигането на целите заложи в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Ветово.

РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕТОВО 2021 Г. – 2027 Г.

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил. лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обеспечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Изграждане, разширяване и ремонт на водоснабдителните мрежи в населените места на Община Ветово	1500	Община, „В и К” ООД – Русе	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет, СПРЗСР, ФЛАГ, Публична инвестиционна програма на МС и др.
	1.1.2. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места	-	Община	2021 – 2027	МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.3. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община Ветово	-	ВиК РЗИ	2021 – 2027	„В и К” ООД РЗИ

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Брегоукрепване, почистване и поддръжка на речните корита в общината	2000	Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.2. Почистване, обезопасяване и благоустрояване на дерета	1800	Община	2021 – 2027	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет
	1.2.3. Техническо заснемане, проектиране и ремонт на технически съоръжения на язовирите общинска собственост		Община	2021 – 2027	Общински бюджет и др.
	1.2.4. Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване в общината (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура)	600	Община	2021 – 2027	ОПОС, ДБ, Общински бюджет
	1.2.5. Картиране на уязвимите от наводнения зони в общината.	70	Община	2021 – 2027	ДБ, Общински бюджет
	1.2.6. Превенция и управление на риска от горски пожари	2000	Община	2021 – 2027	ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет
	1.2.7. Залесяване/създаване на нови горски насаждения за ограничаване на ерозията	200	Община, ДГС, частни собственици на гори	2021 – 2027	СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, Частни инвестиции
	1.2.8. Актуализиране на План за действие при бедствия и аварии	20	Община	2021 – 2027	Общински бюджет

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управлението на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил. лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	60	Община и медии	постоянен до 2027 г.	Общински бюджет и др.
	2.1.2. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	60	Община и медии	постоянен до 2027 г.	Общински бюджет и др.
	2.1.3. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	12	Община	2024	Общински бюджет, ДБ и др.
	2.1.4. Почистване на нерегламентирани сметища в покрайнините на селищата в общината	240	Община	постоянен до 2027 г.	Общински бюджет и др.
Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова	2.2.1. Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	190	Община	2021-2027	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.

икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	2.2.2. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	220	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО или ОПОС
	2.2.3. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	180	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ПУДООС и др.
	2.2.4. Отреждане и предоставяне на временни площадки в населените места на общината, на които гражданите да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	45	Община	2021-2027	Общински бюджет, ПУДООС, и други
	2.2.5. Въвеждане на системи за събиране на масово разпространени и опасни отпадъци, т.ч. /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди, излезли от употреба МПС и др./	25	Община	2021-2027	Общински бюджет и други
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и	2.3.1. Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Русе	-	РСУО	2021-2027	РСУО „Русе”, МОСВ

транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.2. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	60	Община	2021-2027	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ
	2.3.3. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	1900	Община	2021-2027	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.		1960			
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2021-2027	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	12	Община, МОСВ, НСОРБ	2021-2027	Общински бюджет, Държавен бюджет и др. източници
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	800	Община	2021-2027	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците		Община	Постоянен веднъж годишно до 31 март	-

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	-	Община	2021-2027	-
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	10	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площи и др.	35	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	2	Община, училища и детски градини	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	60	Община, кметства, училища и детски градини	2021-2027	ПУДООС

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка.3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Ветово	3.1.1. Проучване на потребностите, разработка и реализация на проекти, насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие в общината	50	Община РИОСВ, ДГС	2021 – 2027	ПУДООС и други
	3.1.2. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	2500	Община, ДГС,	2021 – 2027	СПРЗСР, Общинския бюджет и други
	3.1.3. Подобряване икономическата стойност на горите, увеличаване на зелените системи и залесителни мероприятия	800	Община	2021 – 2027	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.4. Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата		РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2027	Общински бюджет и други
	3.1.5.Извършване на съвместни проверки на място (находища, пунктове и пазари), относно спазване на условията, поставени в разрешителните за ползване на лечебни растения		РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2027	Общински бюджет и други

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Ветово	3.2.1. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	300	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.2. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община , ДГС	2021 – 2027	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
	3.2.3. Развитие на предприятия за преработка на диворастващи плодове, билки и гъби.		Частен сектор	2021 – 2027	СПРЗСР, ОПИК и частни инвестиции

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Въвеждане на ВЕИ в общинска инфраструктура	3500	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове
	4.1.2. Реализиране на проекти за енергийна ефективност в обществени и жилищни сгради	2500	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове

	4.1.3. Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление в населените места на община Ветово	2000	Община	2021 – 2027	ЕИП, Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове
	4.1.4. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	10	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване	4.2.1. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места – дървесна и храстова растителност, цветни алеи и др.	5000	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ПУДООС и други
	4.2.2. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	35	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
	4.2.3. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци	-	Община	2021 – 2027	-
	4.2.4. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	35	Община	2021 – 2027	Общински бюджет

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2		3	4	5
Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Ветово	5.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	50	Община	2021 – 2027 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	5.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	150	Община	2021 – 2027 г.	Общински бюджет
Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	5.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	-	Община	2021 – 2027 г.	-
	5.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	10	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2027 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	5.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	-	Община	2021 - 2027 г.	-
	5.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	-	Община, Училища, Детски градини	2021 - 2027 г.	-

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската Програма за опазване на околната среда на община Ветово може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности. За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027 г.;

- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице, най-често еколога на общината. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Русе /ИАОС/. Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Протокол за предаване на въпросниците; Протокол за приемане на попълнените въпросници; Анкетни карти; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Матрични карти за оценка на индикаторите; Мониторингови доклади.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания за законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Ветово има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики. В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните

правоомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания.

Реализирането на ПООС на община Ветово е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национална програма за развитие: България 2030
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.

- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.

- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.

- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.

Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за почист въздух за Европа

- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклически ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.

- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.

- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.

- Директиви 98/70/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L0070 32003L0017.

- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.

- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.

- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.

- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.

- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.

- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.

- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.

- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.

- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.

- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.

- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.

- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.

Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им

- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.

Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.

- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.

- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409

- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.

- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.

- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.

- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.

- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.

- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05.1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.

- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.

- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбивы птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.

- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.

- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.

- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.

- Закон за опазване на околната среда

- Закон за водите

- Закон за управление на отпадъците
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за подземните богатства
- Закон за опазване на земеделските земи
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии
- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати

Закон за устройство на територията

- Закон за местните данъци и такси

Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане

- Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, с посл. изм. и доп. ДВ бр.79 от 8 октомври 2019 г.;
- Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, с посл. изм. и доп. ДВ бр.102 от 23 Декември 2016 г.;
- Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с посл. изм. и доп. ДВ бр.30 / 09.12.2011 г.;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, с посл. изм. и доп. ДВ бр.20 от 15 март 2016 г.;
- Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, с посл. изм. и доп. ДВ бр.24 от 23 март 2004 г.;
- Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейнобитови цели, с посл. изм. и доп. ДВ бр.6 от 16 януари 2018 г.;

- Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.48 от 27 юни 2015 г.;

- Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 21 февруари 2012 г.;

- Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.

- Наредба №26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 Март 2002 г.) за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;

- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;

- Наредба №2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.

- Наредба №4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;

- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;

- Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;

- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;

- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;

- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г.;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии с посл. изм. ДВ бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, с посл. изм. и доп. ДВ. бр.26 от 29 Март 2019 г.;
- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България, изм. ДВ бр.40 от 16 Май 2006 г.;

- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.
- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БД	Басейнова дирекция
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛС/ДГС	Държавно ловно/горско стопанство
ЕРЕВВ	Европейския регистър на емисиите на вредни вещества
ЕРИПЗ	Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното
разнообразие ЗВ	Закон за водите
ЗЗВВХВПП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗУО	Закон за управление на отпадъците

ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДНТ	Най-добри налични техники
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОСПД	Национална стратегия по околна среда и План за действие ОВОС
Оценка на въздействието върху околната среда	
ОБ	Общински бюджет
ПДК	Предельно допустими концентрации
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
СЦР	Северен централен район
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ТБО	Твърди битови отпадъци/такса „битови отпадъци“ dka Декар
ха	Хектар t Тон

